

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему: Удосконалення процесу надання адміністративних послуг
у сфері землеустрою, на прикладі Головного управління Держгеокадастру
у Тернопільській області

Виконав(ла): студент(ка) 6 курсу, групи БАмз62

спеціальності 281 «Публічне управління

та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

Безкоровайний З. Г.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Галушак М. П.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Галушак М.П.

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Кирич Н. Б.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Андрушків Б.М.

(прізвище та ініціали)

Тернопіль

2020

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Кирич Н. Б.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« »

20__ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня магістра

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

студенту Безкоровайному Зіновію Григоровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення процесу надання адміністративних послуг у сфері землеустрою, на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області

Керівник роботи Галушак Михайло Петрович, к. т. н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «01» червня 2020 року № 4/7-362

2. Термін подання студентом завершеної роботи 26.11.2020

3. Вихідні дані до роботи Офіційні документи Головного управління та Держгеокадастру, нормативно-правові акти у сфері землеустрою

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Дослідження теоретичних засад надання послуг у сфері землеустрою

2. Характеристика та аналіз надання Держгеокадастром послуг стосовно розроблення та погодження документації із землеустрою

3. Удосконалення адміністративних послуг у сфері землеустрою при розпорядженні землями та погодженні землевпорядної документації

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

1. Основні підходи до удосконалення адмінпослуг у сфері землеустрою

2. Питання, які необхідно вирішити при наданні послуг у сфері землеустрою

3. Структура Головного управління

4. Передача земельних ділянок у власність в розрізі районів

5. Співвідношення поданих заяв з результатами їх розгляду

6. Результати розгляду документації із землеустрою експертами державної експертизи

Головного управління

7. Заощаджені кошти громадян від спрощення процедури отримання дозволів на розроблення землевпорядної документації

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Шерстюк Р.П., д.е.н.		
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Стручок В.С., ст. викл.		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Суть і особливості землеустрою та перспективи його вдосконалення	31.10.2020	
2	Характеристика адміністративних послуг у сфері землеустрою	02.11.2020	
3	Основні напрямки удосконалення процесу надання земельних послуг	04.11.2020	
4	Діяльність територіального органу Держгеокадастру на території Тернопільської області	06.11.2020	
5	Аналіз реалізації Головним управлінням повноважень з відведенням земель сільськогосподарського призначення	08.11.2020	
	Оцінка ефективності змін з погодження документації із землеустрою за принципом екстериторіальності	10.11.2020	
	Оптимізація процедури відведення громадянам земельних ділянок безкоштовно у власність	12.11.2020	
	Пропозиції щодо удосконалення реалізації пілотного проекту стосовно екстериторіального погодження документації із землеустрою	14.11.2020	
	Реорганізація структури Головного управління з метою покращення адміністративних послуг у сфері землеустрою	16.11.2020	
	Особливості охорони праці в Управлінні землеустрою та охорони земель	18.11.2020	
	Запобігання забрудненню земельних ресурсів полігонами для захоронення твердих побутових відходів населення та відходів діяльності інфраструктури міст	18.11.2020	
	Попередній захист кваліфікаційної роботи	26.11.2020	

Студент

_____ (підпис)

Безкорвайний З. Г.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Галушак М. П.

_____ (прізвище та ініціали)

Анотація

Тема: «Удосконалення процесу надання адміністративних послуг у сфері землеустрою на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області»

Кваліфікаційна робота магістра: 83 сторінки, 19 рисунків, 4 таблиці, 3 додатки, 49 літературних джерел.

Предмет дослідження – аналіз ролі Головного управління у реалізації владних повноважень на території Тернопільської області.

Метою роботи є внесення пропозицій та практичних рекомендацій щодо прийняття Головним управлінням рішень з питань розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення та стосовно реалізації на території області пілотного проекту щодо екстериторіального розгляду погодження землевпорядної документації.

Методи дослідження – загальнонаукові, теоретичні, практичні та математичні.

Практичне значення отриманих результатів стосується внесення конкретних пропозицій щодо подальшого розвитку функцій органів державної влади, наділених повноваженнями стосовно реалізації земельної реформи, зокрема шляхом вдосконалення системи владних повноважень у сфері землеустрою, запровадження дистанційного принципу надання адміністративних послуг та проведення реформування територіальних органів Держгеокадастру.

Результати дослідження будуть впроваджені у діяльність Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області.

Ключові слова: землеустрій, адміністративна послуга, документація із землеустрою, землі державної власності сільськогосподарського призначення, надання дозволу на розроблення документації, передача земельної ділянки у власність.

Annotation

Topic: "Improving the process of providing administrative services in the field of land management on the example of the Main Department of the State Geocadastre in Ternopil region »

Master's qualification work: 83 pages, 19 figures, 4 tables, 3 appendices, 49 literature sources.

The subject of the research is the analysis of the role of the Main Department in the exercise of power in the territory of Ternopil region.

The purpose of the work is to make proposals and practical recommendations for the Main Department to make decisions on the disposal of state-owned agricultural land and the implementation of a pilot project on the territory of the region for extraterritorial consideration of land management documentation.

Research methods - general scientific, theoretical, practical and mathematical.

The practical significance of the obtained results concerns the introduction of specific proposals for further development of public authorities with powers to implement land reform, in particular by improving the system of government in the field of land management, introduction of remote administrative services and reform of territorial bodies of the State Geocadastre.

The results of the study will be implemented in the activities of the Main Department of the State Geocadastre in Ternopil region.

Key words: land management, administrative service, land management documentation, state-owned agricultural lands, granting permission to develop documentation, transfer of land ownership.

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ 1 Дослідження теоретичних засад надання послуг у сфері землеустрою.	10
1.1 Суть і особливості землеустрою та перспективи його вдосконалення.....	10
1.2 Характеристика адміністративних послуги у сфері землеустрою.....	19
1.3 Основні напрямки удосконалення процесу надання земельних послуг.....	24
Розділ 2 Характеристика та аналіз надання Держгеокадастром послуг стосовно розроблення та погодження документації із землеустрою.....	32
2.1 Діяльність територіального органу Держгеокадастру на території Тернопільської області	32
2.2 Аналіз реалізації Головним управлінням повноважень з відведенням земель сільськогосподарського призначення.....	37
2.3 Оцінка ефективності змін з погодження документації із землеустрою за принципом екстериторіальності	49
Розділ 3 Удосконалення адміністративних послуг у сфері землеустрою при розпорядженні землями та погодженні землевпорядної документації.....	56
3.1 Оптимізація процедури відведення громадянам земельних ділянок безкоштовно у власність	56
3.2 Пропозиції щодо удосконалення реалізації пілотного проекту стосовно екстериторіального погодження документації із землеустрою.....	64
3.3 Реорганізація структури Головного управління з метою покращення адміністративних послуг у сфері землеустрою	68
Розділ 4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	73
4.1 Особливості охорони праці в Управлінні землеустрою та охорони земель...73	73
4.2 Запобігання забрудненню земельних ресурсів полігонами для захоронення твердих побутових відходів населення та відходів діяльності інфраструктури міст.....	75
Висновки та пропозиції	78
Бібліографія	80
Додатки	84

ВСТУП

Основним результатом здійснення владних функцій органами, що реалізують виконавчу владу, відповідно до покладених на них завдань, у рамках визначених законодавством повноважень, є надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам, пов'язане із забезпеченням та створенням умов для реалізації ними конституційних прав і свобод та їх законних інтересів.

Центральний державний орган влади, що реалізує державну політику держави у сфері земельних правовідносин - Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру та її територіальні органи (далі - Держгеокадастр), в тому числі Головне управління Держгеокадастру у Тернопільській області (далі – Головне управління), у встановленому законом порядку здійснює розгляд та погоджує землевпорядну документацію, в основному проекти землеустрою, являється розпорядником земель державної власності сільськогосподарського призначення.

Реалізувати конституційне право на землю громадяни та юридичні особи у значній мірі можуть спираючись виключно на рішення та відомості, які надаються у Держгеокадастрі, під час здійснення зацікавленими особами землеустрою, як цілісності соціальних, економічних та екологічних заходів, направлених на регулювання земельних правовідносин та ефективну організацію територій адміністративно – територіальних утворень, господарюючих суб'єктів, що відбувається під впливом суспільних та виробничих відносин в результаті розвитку продуктивних сил [36, с. 2].

Актуальність теми роботи та проведених досліджень продиктована тим, що одним з важливих пріоритетів діяльності Головного управління є надання своєчасних та якісних адміністративних послуг у сфері землеустрою.

Зокрема, при реалізації громадянами своїх конституційних прав на землю та надання ефективних послуг при розгляді та погодженні землевпорядної документації дистанційним шляхом, без контакту з чиновниками.

Метою дослідження є аналіз прийняття Головним управлінням рішень з

питань розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення та оцінка його участі у реалізації на території області пілотного проекту щодо екстериторіального розгляду погодження землепорядної документації.

В результаті для досягнення цієї мети у магістерській роботі поставлено наступні основні завдання:

- сформулювати перспективи удосконалення порядку реалізації громадянами прав на землю;
- дослідити теоретичні основи надання послуг у сфері землеустрою;
- визначити напрямки розвитку системи екстериторіального погодження документації із землеустрою;
- надати оцінку рівню якості надання послуг Головним управлінням при прийнятті рішень з питань забезпечення земельними ділянками громадян, в тому числі учасників бойових дій на сході України;
- провести аналіз ролі Головного управління у реалізації пілотного проекту з екстериторіального розгляду землепорядної документації;
- внести прикладні рекомендації щодо напрямків розвитку надання адміністративних послуг у сфері землеустрою;
- провести оцінку результатів від реалізації проектних рішень.

Об'єктом дослідження являються теоретичні та практичні основи надання адміністративних послуг у сфері землеустрою. Предметом дослідження є аналіз ролі Головного управління у реалізації владних повноважень на території Тернопільської області під час розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення та його участі в екстериторіальному розгляді землепорядної документації.

Методи дослідження. У магістерській роботі використано загальнонаукові, теоретичні, практичні та спеціальні методи дослідження. Зокрема, системний і логічний підходи використані в комплексі з метою вивчення теоретичних основ землеустрою. Функціональний та порівняльний методи дозволили проаналізувати та оцінити кількісні та якісні характеристики рішень Головного управління та його участь у реалізації державної політики у земельній сфері на

території області. Для опису зібраних матеріалів, інформації та статистичних відомостей з метою уточнення внесення пропозицій та аналізу причин і наслідків прийнятих рішень застосовано метод пояснення. Методом аналогій проаналізовано практичний досвід запровадження екстериторіального розгляду земельпорядної документації. Узагальнення проаналізованої інформації дозволило встановити та виокремити окремі тенденції, елементи та риси послуг у сфері землеустрою.

Зібрані відомості та матеріали, що характеризують стан трансформації об'єкта вивчення, згруповано та систематизовано. Аналіз цих матеріалів економіко-статистичними методами дозволив виявити відповідні закономірності. Наочне подання і викладення статистичних даних та їх співвідношень з метою узагальнення й аналізу виконано графічними методами.

Джерела дослідження. Інформаційною базою дослідження являлись праці українських і зарубіжних науковців, законодавча база та прийняті на їх основі нормативно-правові акти у сфері землеустрою; статистична інформація різних державних урядових та регіональних організацій та їх веб-порталів; офіційні документи Головного управління та Держгеокадастру.

Практичне значення отриманих результатів стосується внесення конкретних пропозицій щодо подальшого розвитку функцій органів державної влади, наділених повноваженнями стосовно реалізації земельної реформи, зокрема шляхом вдосконалення системи владних повноважень у сфері землеустрою, запровадження дистанційного принципу надання адміністративних послуг та проведення реформування територіальних органів Держгеокадастру.

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, 4 розділів, переліку використаних джерел. Загальний обсяг роботи - 83 сторінки комп'ютерного тексту, вона містить 4 таблиці і 19 рисунків, список використаних джерел із 49 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД НАДАННЯ ПОСЛУГ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

1.1 Суть і особливості землеустрою та перспективи його вдосконалення

В Україні сучасний землеустрій з точки зору теоретичних, практичних та методологічних засад, його змісту, правил і завдань, в тому числі особливості землевпорядкування в зарубіжних країнах досліджувались Третьяком А.М., Новаковським Л.Я., Волковим С.Н., Добряком Д.С., Мартином А.Г., Другак В.М., Кривовим В.М. та іншими вченими.

Рівень суспільного виробництва, форми власності на землю, історично в результаті поєднання землі, як основи виробництва, формували зміст і форми землеустрою. В общинному суспільстві таке поєднання було випадковим і визначалось у розмежуванні земель для різних цілей. В подальшому, розвиток суспільства, засобів виробництва і вдосконалення праці привели до цілеспрямованого використання земельних ресурсів, як основного засобу виробництва. В результаті цього спочатку відбувся земельний розподіл і розмежування земель а потім відбулось землевпорядкування, синонім нинішнього землеустрою [44, с. 7].

В 90-ті роки професор Троїцький В.П. досліджуючи основи землеустрою на науковій базі відмітив, що землеустрій - це одночасно соціальний та економічний процес, системно пов'язаний з заходами щодо організації охорони та використання землі, впорядкування і регулювання землекористувань, землеволодінь та особливих запасів земельних ресурсів, організація простору підприємств, що виробляють сільськогосподарську продукцію, з обов'язковим покращенням ландшафтів природи та утворенням придатної для людей екологічної сфери [17, с. 92].

Новаковським Л.Я. і Третьяком А.М., в подальшому було висловлено ще ширше визначення землеустрою, як не звичайного процесу соціального та

економічного розвитку, а цілеспрямованого, пов'язаного в першу чергу з організацією простору та виробничих засобів, що є одним цілим з землею. При цьому сам процес такого розвитку відбувається під впливом суспільних виробничих відносин та продуктивних сил [19, с.3, 20, с.7].

Різні наукові підходи з приводу поняття землеустрою на різних етапах обумовили доцільність наукового тлумачення визначення суті землеустрою, його ролі в суспільних та економічних стосунках в Україні та перспектив вдосконалення хоча б на декілька років вперед.

Зв'язок виробництва, продуктивних сил визначають напрямок розвитку земельних відносин та складають суть землеустрою. Держава шляхом встановлення законів впливає на характер виробництва, визначає форми власності на землю та регулює земельні відносини, а відповідно формує політику у сфері землеустрою.

В результаті землеустрою формуються землеволодіння і землекористування, що функціонують в структурі адміністративно-територіальних одиниць. Взаємозв'язок економічних відносин і землеустрою, розглядається як зі сторони всього суспільно-виробничого процесу, так із точки зору конкретного громадянина або підприємства, окремо при цьому виділяються еколого – технологічні інтереси [9].

Ефективний землеустрій приводить до росту економічної ролі землі шляхом формування раціонального землекористування результативного використання природних якостей землі, в першу чергу її родючості.

При науково обґрунтованому землеустрої формується фундамент управлінських рішень стосовно використання земельних ресурсів, відбувається реєстрації прав на землю та впроваджуються економічні стимули побудови земельних взаємовідносин. В Державний земельний кадастр вносяться відомості про нові і наявні земельні наділи і землеволодіння, визначаються їх межі, встановлюється якість земель, оформляються документи, що засвідчують право користування землею тощо. При цьому реєстрації підлягають відомості щодо індивідуальної земельної ділянки та її характеристик, таких як: площа, цінність, правовий статус та інших.

Основною землеустрою є цілеспрямована організація продуктивного використання землі. Це досягається внаслідок раціонального розміщення промислового виробництва й окремих його галузей. Формування географічних територій, що реалізується в проєктах землеустрою, становить основу виробництва і визначає його економічну продуктивність [16, с. 17].

Землеустрій має державницьку спрямованість, та розміщується в цілісній структурі управління земельними відносинами на різних рівнях [7]. При цьому система землеустрою забезпечує:

- внесення відомостей до земельного кадастру;
- здійснення моніторингу земель;
- планування охорони і умов використання земель та їх організацію;
- дотримання вимог земельного законодавства за результатами здійснення державного контролю.

З прийняттям Земельного кодексу України у редакції 2001 року (далі – ЗКУ), згідно ст.181 якого було дано визначення землеустрою, як сукупності екологічних, соціальних та економічних заходів, направлених на регулювання використання земель та відносин у цій сфері, раціональне планування та організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів земельних відносин, що відбувається під дією суспільних та виробничих відносин в результаті впливу продуктивних сил [10].

Однак, дане поняття "землеустрою" у зарубіжних державах не застосовується, навіть не враховуючи те, що у всіх країнах земельні відносини мають місце і регулюються по-різному.

У зарубіжних наукових працях не зустрічається аналог терміну землеустрій. Іноземні вчені трактують його по різному. Англійськомовні автори як "LandUsePlanning" — планування використання земель; "LandManagment" — земельне керування; "LandSurvey" — розмежування, знімання земельних ділянок, однак суть цих термінів все одно зводиться до конкретних землевпорядних заходів. Більш схожими, однак не однаковими поняттю землеустрій це французький аналог слово "AmenagementFoncier", німецький термін — "dieFlurbereinigung" [3, с. 2].

До використання земельної ділянки не можна приступати без проведення землеустрою, складання проєкту, його розгляду, погодження, затвердження, визначення меж об'єкта відведення - земельної ділянки на місцевості, отримання правопосвідчувального документу, на володіння землею або землекористування (ст. 125 та 126 ЗКУ).

При здійсненні землеустрої проходить взаємне планування виробництва і території, а саме, відбувається структуризація території, що використовується у виробництві, в ході якої, з врахуванням придатності ґрунтів, місце розміщення земель, обґрунтовується найраціональніше і найефективніше використання земельного ресурсу та організовується територія землеволодіння або землекористування. Тому, ефективність землеустрою лежить в площині економіки землекористування. Дане твердження свідчить і про те, що в результаті землевпорядних дій обґрунтовуються питання охорони земельних ресурсів та порядок їх використання, включаючи екологію землекористування. У цьому полягає основний економічний інтерес держави.

Землеустрій створює найкращі (для даного рівня розвитку економіки) організаційні та просторові передумови володіння землею і землекористування, що актуально на всіх етапах розвитку ринкових відносин.

Після розпаювання сільськогосподарських підприємств і отримання пенсіонерами та їх працівниками земельних наділів, так званих паїв, система землекористування зазнала значних змін. Це сприяло виникненню територіального землеустрою, який направлений, особливо у сільському господарстві на об'єднання, обмін земельними ділянками між різними суб'єктами господарювання з різними правами власності на землю. Подібний вид землеустрою розповсюджений в зарубіжних країнах.

В сучасних умовах змінилось і трактування внутрішньогосподарського землеустрою. Введення понять різних форм землеустрою сприятиме удосконаленню структури і складу землевпорядної документації, а відповідно і якості удосконалення планування землекористувань.

Вивчення концептуальних засад землеустрою, викладене Третяком А.М. у статті «Концептуальні засади «Землеустрою – 2030» [42] говорить про наступне.

В даний час людство в цілому має великі потреби в земельних і природних ресурсах, що спричиняє економічну конкуренцію та різного роду конфлікти. Якщо ми хочемо задовольнити людство у вирішенні цих конфліктів, то повинні віднаходити дієві і конструктивні засоби використання земель і природних багатств.

Основна мета – використовувати землю так, щоб одержувати від цього користь та не завдавати їй техногенної шкоди. Для того щоб вирішувати такого роду завдання необхідно звести до мінімуму конфлікти та вибрати правильні і допустимі альтернативи, необхідно пов'язати соціальний та економічний розвиток із захистом і поліпшенням довкілля. Також необхідно розширити охоронювані території та права приватної власності, місцевого населення та територіальних громад.

Оскільки кількість землекористувань значно збільшується необхідно звернути увагу на довгострокове землекористування та захист земель із цілю збереження різноманіття рослинного і тваринного світу й інших екологічних переваг. Відповідно уряди всіх країн повинні враховувати екологічні, соціальні, демографічні та економічні фактори, а вже потім розробляти законодавчі норми, регуляторні правові акти, що включають економічні стимули, які спонукають до раціонального використання та обґрунтованих управлінських рішень стосовно експлуатації земельних ресурсів.

Спеціальний Закон України «Про землеустрій» встановлює правові основи та організаційні засади діяльності у сфері землеустрою, які направлені на врегулювання спільних відносин, що виникають між територіальними громадами, органами державної влади, громадянами та юридичними особами, та забезпечує стабільний розвиток користування землею.

Територіальні громади, державні органи влади, громадяни та суб'єкти господарювання при здійсненні землеустрою використовують наукову, технічну, виробничу та управлінську діяльність.

В результаті проведення землеустрою забезпечується дотримання державного підходу у сфері земельно-аграрних взаємовідносин, розподіл земель за їх функціональним використанням та цільовим призначенням з урахуванням

інтересів місцевих громад, державних функцій, фізичних осіб та підприємств, створення розумної системи володіння землею і землекористування, формування екологічно стабільних аграрних ландшафтів тощо [45].

При землеустрої встановлюються і закріплюються на місцевості границі адміністративно-територіальних утворень, природо - заповідні та охоронювані території, визначаються землі для оздоровлення, рекреації, для збереження історичного та культурного багатства. Окремо встановлюються межі земельних ділянок, що мають власників і землекористувачів.

Землеустрій функціонує як система. До її складу входять законодавча діяльність у сфері землеустрою, різні органи, що здійснюють державне регулювання у цій сфері, здійснення землеустрою на різних ступенях, контроль держави і місцевих самоврядних органів за проведенням землевпорядкування.

Землеустрій базується на принципах законності, обґрунтованого розподілу земель, екологічній безпеці заходів із землеустрою, при цьому створюються умови для реалізації державними органами влади, місцевими територіальними громадами, громадянами та юридичними особами їхніх законних прав на землю, забезпечується пріоритетність земель сільськогосподарського призначення.

Основними законодавчими актами, що забезпечують правовий зміст землеустрою являються в першу чергу конституційні норми [14], приписи земельного кодексу та законів України, які регулюють топографічну, геодезичну і картографічну діяльність [40], планування і забудову територій [37], саме землевпорядкування та другі закони і нормативні акти з питань проведення землевпорядкування. Всі вони встановлюють послідовність здійснення землеустрою, відповідні державні нормативи, шаблони і правила, по яких виконуються роботи із землевпорядкування [12], визначають їх суть, базу і зміст. Також, ними встановлюються комплексні показники якості та кількості, різні параметри, що врегульовують розробку і забезпечують реалізацію землевпорядної документації. Одночасно ними враховуються природні, кліматичні, екологічні, соціальні та економічні стандарти. Всі учасники землевпорядкування повинні обов'язково дотримуватись нормативних та правових актів, що регламентують питання проведення землеустрою.

Землеустрій здійснюється на всіх видах земель незалежно від того хто ними користується чи володіє. Коли землевпорядна документація пройде затвердження, всі заходи встановлені нею повинні обов'язково виконуватись всіма суб'єктами землеустрою, до яких відносяться державні та місцеві органи влади, власники землі та особи, що мають її у користуванні, включаючи орендарів.

Всі суб'єкти господарювання, що розробляють землевпорядну документацію несуть відповідальність по закону за її зміст, достовірність відомостей, якісні та безпекові правила, що нею встановлюються. Такі норми прописані у спеціальному законі про землеустрій, а саме в частині 3 статті 28 цього закону.

Щоб можна було розробляти документацію із землеустрою, зацікавлені суб'єкти господарювання повинні володіти відповідним спеціальним обладнанням, мати необхідне технологічне забезпечення. Крім цього, у них повинні працювати фахівці інженери, що мають землевпорядну освіту, та пройшли спеціальну геодезичну підготовку, здали кваліфікаційні екзамени та отримали в результаті сертифікат, встановленої законом форми. Такі інженери з землевпорядкування особисто відповідають за якість робіт із землеустрою. Якщо розробником землевпорядної документації являється юридична особа, та в її складі має бути два таких фахівці, а якщо це звичайний підприємець, то сам повинен володіти необхідною кваліфікацією та пройти, передбачену законом сертифікацію, після чого відповідальність за виконання таких робіт він несе особисто.

Статтею 68 Закону України «Про землеустрій» передбачена відповідальність за порушення при розробленні, чи недотриманні встановлених правил у сфері землевпорядкування. Якщо розробники землевпорядної документації порушують законодавство у сфері землеустрою, то вони несуть відповідальність відповідно до закону.

Одним із видів порушення законодавства у сферу землевпорядкування є розроблення землевпорядної документації спеціалістами, які не пройшли спеціального тестування, або їх позбавили отриманого сертифікату, також

бувають випадки його призупинення. У перекислених ситуаціях складати документацію із землеустрою заборонено законом. Якщо ж така особа підписала землевпорядну документацію, то вона по закону вважається не дійсною. Окрім притягнення до відповідальності в порядку встановленому законом, порушники законодавства про землеустрій зобов'язані відшкодувати збитки завдані такими протиправними діями.

У другій половині двадцятого та на початку двадцять першого століть в багатьох країнах світу були поширені роботи у землевпорядній сфері представлені на рисунку 1.1, які дозволяють говорити про цілісну систему землеустрою.

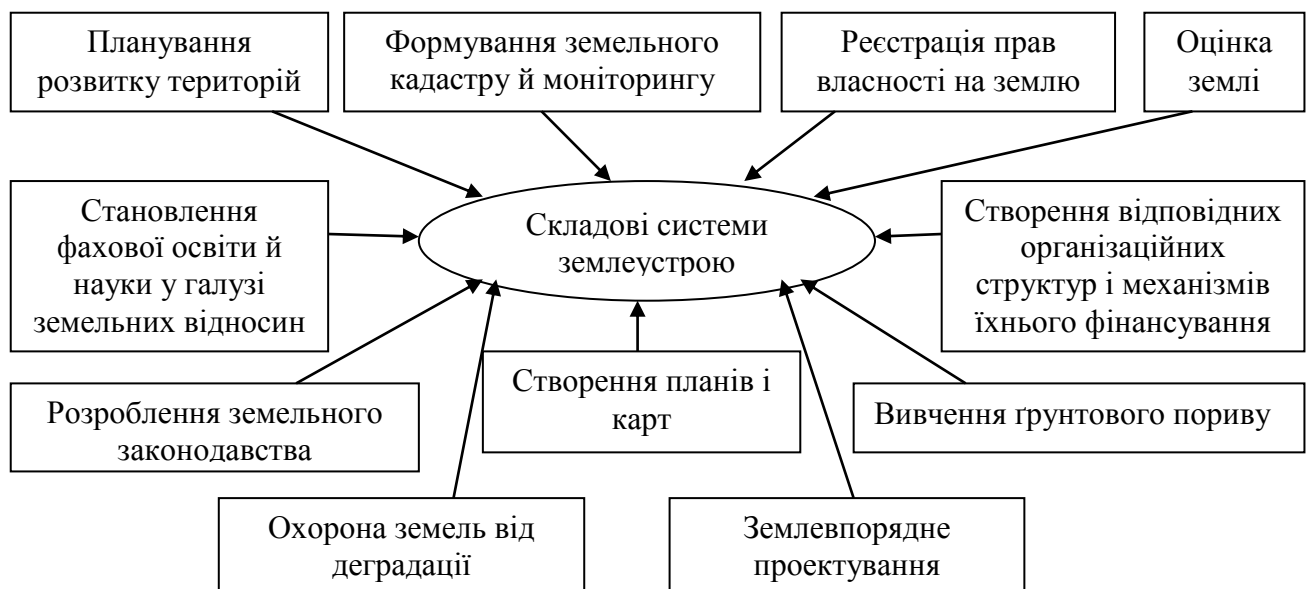

Рисунок 1.1 – Поширені роботи, що формують систему землеустрою

Зокрема, в Україні проблемам розвитку землевпорядкування у наукових кругах постійно приділялась велика увага. Належний розвиток національної економіки тісно пов'язаний з усіма представленими на рисунку 1.1 роботами та діями. Вони являються в сукупності необхідним зняряддям для забезпечення пристойного функціонування національного господарства, та збалансованого керівництва земельним потенціалом країни. В даному контексті доцільно використовувати термін – система землеустрою, враховуючи весь спектр пропозицій у галузі охорони, експлуатації та відновлення земельних ресурсів

держави.

На думку Третяка А.М. аналіз зарубіжного і українського досвіду змін у земельних відносинах дозволяє сформулювати узагальнене поняття системи землеустрою, як багатофункціональної цілісності взаємозв'язаних організаційних, науково - технічних, технологічних та правових заходів, що спрямовані на регулювання суспільних земельних відносин, визначення вартості, кількості та якості земельних ресурсів, організацію охорони та ефективного використання землі, розроблення широкого спектру проєктів землеустрою та іншої землевпорядної документації, організацію та проведення землевпорядкування [43].

Системний підхід до землеустрою є ефективним та забезпечує результативний розподіл земель та їх високий продуктивний стан; сприяє проведенню заходів з реформування земельної сфери; приводить до зменшення кількості спорів за землю; приводить до прогресу у плануванні стабільного землекористування і розвитку технічної інфраструктури; підтримує раціональний стан охорони та ефективного використання земель і навколишнього середовища; дозволяє формувати картографічні матеріали та інформативні бази даних про землі й земельні ділянки, природні ресурси і навколишнє природне середовище тощо.

Розвиток системи землеустрою являє собою складний і трудомісткий процес, що включає відповідне законодавство, організаційні структури, фінансові механізми, знімання земельних ділянок, утворення кадастрів та встановлення порядку реєстрації прав на земельні наділи, земельних інформаційних систем, механізмів управління землекористуванням й організацію території країни.

Світовий досвід показує, що створення системи землеустрою, яка відповідає сучасним технологічним і ринковим реаліям, потребуватиме великих зусиль: розроблення нового законодавства, що охоплюватиме всі аспекти раціонального використання земельних ресурсів та інформації про землю; з'ясування об'єктивного стану справ із землекористуванням для того, щоб земельний кадастр відображав реальні факти; забезпечення того, щоб межі

земельних ділянок були чітко позначені та могли б контролюватися відповідно до встановлених стандартів; забезпечення простого й економічно ефективного доступу до даних, які містяться в цій системі; інформування громадськості про характер функціонування системи та її переваги тощо.

1.2 Характеристика адміністративних послуг у сфері землеустрою

Види, саме поняття та зміст земельних адміністративних послуг, їх адміністративне та правове врегулювання, становлення та трансформація досліджувались Бусуйок Д.В., Гладковою Є.О., Дроздом О. Ю., Козаченко Н.М., Левченком О. В., Невмержицьким О.І., Петрук О.В. та іншими авторами.

Олександр Невмержицький у статі з приводу забезпечення сервісної функції держави в процесі надання адміністративних послуг у сфері земельних правовідносин дійшов висновку, що в основному законодавство акцентоване на владний та розпорядчий характер отримання адміністративних послуг, а сам процес їх надання базується на виконавчих та зобов'язальних засадах, коли громадяни та господарюючі суб'єкти звернення обіймають підпорядковану, підконтрольну позицію по відношенню до владних органів. В результаті такого підходу роль держави направлена на надання послуг (сервісів) згладжується та деформується в сторону реалізації владних повноважень [18, с. 4].

Публічний та сервісний напрямки розвитку порядку надання адміністративних послуг потребують прийняття не тільки цілого ряду змін до законів та підзаконних актів, а прийняття нової законодавчої бази. Крім цього необхідно провести велику організаційну роботу та роботу із матеріального та технічного забезпечення. Зокрема, збільшення сервісної ролі держави у процесі надання адмінпослуг буде потребувати заходів, представлених на рисунку 1.2.

Якщо говорити про принципи надання адмінпослуг, то їх можна визначити як основоположні ідеї та ціннісні правові орієнтири, які визначають стандарти надання адмінпослуг та виступають гарантіями дотримання прав і законних інтересів осіб – учасників відповідних адміністративних відносин та потребують окремого адміністративно – правового регулювання і супроводу [4].

Рисунок 1.2 – Заходи з забезпечення сервісної ролі держави при наданні адміністративних послуг

Перелік принципів такої діяльності закріплений у статті 4 Закону України «Про адміністративні послуги». Зокрема, політика держави у сфері надання адмінпослуг базується на принципах: правового верховенства, доступності інформації про порядок надання адмінпослуги, захисту особистих даних, стабільності, прозорості, відкритості, адмінпослуги повинні надаватись оперативно та своєчасно на рівних правах всіх перед законом, неупереджено та справедливо, вони повинні бути зручними та доступними для тих хто за ними звертається, при цьому кількість документів та сама процедура надання повинна бути максимально мінімізована [27].

Бусуйок Д. В. у одній із статей присвяченій аналізу визначення суті та видів земельних адмінпослуг у сфері земельних правовідносин зазначила, що земельні адмінпослуги – це в першу чергу публічні послуги державних та місцевих органів влади, що надаються цими органами в результаті реалізації ними тих повноважень, що визначенні законами [1].

Згідно теоретичних основ адміністративного права та вимог чинного законодавства земельним адмінпослугам притаманні наступні ознаки:

1. Вони надаються за клопотанням громадян чи суб'єктів господарювання особисто, або через уповноважених ними осіб.
2. Як результат, надання земельних адмінпослуг, пов'язане із

забезпеченням прав власності чи користування на земельну ділянку конкретною особою. Такі права по закону виникають лише після їх реєстрації державою у відповідному реєстрі речових прав на нерухоме майно, до якого відноситься і земельна ділянка.

3. Земельні адмінпослуги надаються уповноваженими органами внаслідок реалізації наданих їм владних повноважень. У даному випадку уповноваженим органом можуть бути не тільки органи державної та місцевої влади, а будь-котрий суб'єкт, який забезпечує функцію розпорядника послуг по закону або внаслідок делегування таких повноважень. Тобто, земельні адмінпослуги можуть надаватись як в певному адміністративному органі, що наділений повноваженнями стосовно надання земельних адмінпослуг, через відповідний орган державної чи місцевої влади, так і певні земельні послуги можуть бути отримані від іншого уповноваженого кола суб'єктів.

4. За процедурою наслідком земельної адмінпослуги являється певний розпорядчий документ (рішення місцевої ради, розпорядження районної чи обласної адміністрації, накази територіальних органів Держгеокадастру) або результатом може бути певна дія, що задовольняє клопотання особи (реєстрація права власності чи користування у державному реєстрі, чи внесення відомостей до земельного кадастру). Всі ці розпорядчі акти чи дії носять завжди індивідуальний характер і мають певного адресата.

Окрім, охарактеризованих ознак, земельним адмінпослугам властиві й інші ознаки:

1) земельні адмінпослуги базуються на суспільних відносинах, що регулюються виключно нормами закону. Це і право володіння землею конкретними особами, що реалізується шляхом реалізації повноважень відповідними адміністративними органами чи іншим уповноваженими суб'єктами надання послуги, так і отримання відомостей з земельного чи речового кадастрів про земельні об'єкти та їх характеристики;

2) при встановленні повноважних функцій державних та місцевих органів влади стосовно надання земельних адмінпослуг доцільно керуватись принципом їх мінімізації, згідно з яким такі органи повинні приймати рішення

чи реалізовувати повноваження, що не можуть або не повинні здійснювати будь-які інші суб'єкти господарювання.

В результаті можна зробити висновок, що під земельною адмінпослугою необхідно розуміти встановлену законодавством публічну владну діяльність органу державної чи місцевої влади, яка направлена на реалізацію умов, що необхідні для забезпечення індивідуальних прав на землю громадян або суб'єктів господарювання, яка відбувається за клопотанням цих осіб і результатом чого є прийнятий розпорядний документ або певна дія.

Ключовим питанням сьогодення при розбудові системи надання земельних адмінпослуг є проведення децентралізації таких послуг, що реалізуються через публічну владу. Назріла реформа адміністративно-територіального устрою, та нової організації територіальних громад, наділених відповідними повноваженнями. Результатом таких змін буде формування оптимальної бази територіального розподілу владного впливу місцевого самоврядування і, як наслідок, відбудеться перехід повноважних функцій у сфері земельних адмінпослуг від компетенції державних владних органів до повноважень новоутворених територіальних громад, представлених новими міськими, сільськими та селищними радами.

Крім цього, важливим стратегічно виправданими напрямком розвитку сфери земельних адмінпослуг є повна їх трансформація в електронний формат водночас із введенням повсюдного електронного урядування [8, 47].

За висновками Олександра Невмержицького нагального вирішення потребують також проблеми, опору всередині відомств, причетних до надання адмінпослуг, що призводить до сповільнення децентралізаційних процесів передачі владних повноважень на місця. Державні службовці часто ставляться до заявників, що бажають отримати такі послуги як до «прохаючих», а не як до «отримувачів» - клієнтів. Бажає бути більш широкою поінформованість людей про порядок надання тих чи других адмінпослуг, населення часто не забезпечено однаковим доступом до отримання земельних адмінпослуг на рівних умовах у всіх місцевих громадах України. Відтак, дальший розвиток правового забезпечення надання адмінпослуг у сфері земельних правовідносин повинен

бути направлений на забезпечення збільшення їх відкритості (транспарентності), вони повинні бути доступними і зручними, та обов'язково якісними [18].

З метою зворотного зв'язку про наданні послуги необхідно запровадити проведення оцінки міри задоволеності населення якістю наданих послуг, діяльністю установ, що надають послуги з питань землевпорядкування та розпорядження землями.

За результатами аналізу дисертаційних досліджень та наукових публікацій українських авторів, присвячених розгляду механізмів державного регулювання земельних відносин, з'ясуванню існуючих проблем та виявленню шляхів покращення земельних відносин в Україні, Ольга Петрук зробила висновок проте, що більшість наукових праць українських дослідників присвячена розгляду існування земельних відносин саме з точки зору економічної, правової та організаційної складових. Практично не висвітлювалось питання соціальних пріоритетів щодо удосконалення земельних правовідносин в Україні [23].

Тому заходи земельного реформування стосовно побудови системи ефективної охорони та раціонального використання земель у сільській місцевості в нинішніх умовах децентралізації мають бути зорієнтованими на відновлення ролі держави, створення раціональної системи землекористування на основі переходу до методів економічного та соціального регулювання земельних відносин і передачі частини повноважень у сфері земельних ресурсів органам місцевого управління та територіальним громадам [22].

Такі пріоритети у соціалізації земельних відносин нерозривно пов'язані з послугами, які надаються Держгеокадастром у сфері землеустрою, в першу чергу у здійсненні повноважень стосовно розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення.

Загалом Держгеокадастр володіє та розпоряджається значним обсягом відомостей у сфері геодезичної, топографічної та картографічної діяльності, земельних правовідносин, землевпорядкування, у сфері державного земельного кадастру, державного контролю (нагляду) в сільськогосподарському виробництві при дотриманні норм земельного законодавства, охорони земель, родючості ґрунтів та стану їх використання при будь-якому цільовому призначенні

та формі власності.

В процесі становлення та трансформації послуг у сфері земельних правовідносин в Україні, дослідженому Наталією Козаченко, серед іншого, земельні дозвільні послуги можна характеризувати, як результат реалізації владних повноважень органів державної влади посадовими особами, які приймають рішення під час реалізації державної політики у сфері регулювання земельних правовідносин та проводять державний нагляд за охороною земель та станом їх використання [13]. На даний час - це Держгеокадастр та його територіальні органи. На території нашої області - Головне управління.

У сфері землеустрою Головне управління та його територіальні структурні підрозділи у всіх районах області надають послуги у порядку встановленому законом [31], пов'язані з розпорядженням землями державної власності сільськогосподарського призначення шляхом прийняття наказів, погодженням документації із землеустрою та здійсненням її державної експертизи шляхом видачі відповідних висновків, а також видають відомості з землевпорядної документації, що зберігається у відповідному державному фонді [21].

Кожен вид цих послуг регламентований окремими нормативно – правовим актами має свої завдання, технологію та порядок надання [32, 33, 34], як наслідок вимагає добору та підготовки посадових осіб з необхідним рівнем професійної компетенції, удосконалення самого процесу їх надання, децентралізації у прийнятті рішень з питань розпорядження землею, що обумовлює необхідність наукового дослідження цих питань .

1.3 Основні напрямки удосконалення процесу надання земельних послуг

У зв'язку з необхідністю реформаторських змін порядку державного управління в Україні в цілому та сфери земельних відносин зокрема, з метою створення передумов для будівництва згідно з конституційними нормами відкритої демократичної, соціально направленої держави, в якій панують правові норми рівні для всіх, що забезпечують права людей та суб'єктів господарювання, ще 22 липня 1998 року тодішнім Президентом України

Леонідом Кучмою було видано Указ № 810/98, яким запроваджувались основи Концепції адміністративно-територіальної реформи у державі. Основним фундаментом такої трансформації являлись положення відповідної Концепції, що була розроблена спеціальною державною комісією [35, с. 1].

Даною Концепцією визначено мету адміністративно-територіальної реформи, а саме, передбачалось поступове створення такого порядку державного управління, що повинен забезпечити становлення держави як технологічно розвиненої, юридично-правової, цивілізаційне направленої до європейських цінностей країни з достойним рівнем життя, стабільним соціальним захистом людей, високою культурою та з значним рівнем демократії. Такий підхід дозволить Україні стати впливовим та рівноцінним партнером у світовій та європейській спільноті. В основу цієї мети серед іншого було покладено й реформування системи державного управління земельними правовідносинами, базисом яких являється землевпорядкування. При цьому послуги у сфері землеустрою повинні стати наближеними до потреб і чаянь людей, а головним пріоритетом такої діяльності має стати сервісна функція держави, направлена на служіння народів та національним інтересам держави. У Концепції закладені такі механізми її реалізації, які тісно пов'язані з розвитком економіки країни та відповідністю витрат на оплату праці і забезпечення діяльності державних службовців та персоналу місцевих органів управління. Сумарні витрати на утримання персоналу, що надає послуги у землевпорядній сфері мають бути адекватними фінансовому стану держави. Окрім цього, сам процес їх надання повинен контролюватись людьми, бути прозорим, будуватись на обґрунтованій науковій основі та звичайно давати ефективний результат.

Досягнення мети адміністративно-територіальної реформи можливе внаслідок формування нової сервісної ідеології при наданні послуг державою та місцевою владою. Функціонувати виконавчі органи держави та місцевих громад мають мати чіткий вектор на забезпечення прав громадян на землю і вільне розпорядження нею. Без ефективного землеустрою реалізувати такі цілі неможливо [35, с. 2]. Акумуляований підхід до удосконалення надання управлінських послуг у сфері землеустрою зображено на рисунку 1.3.

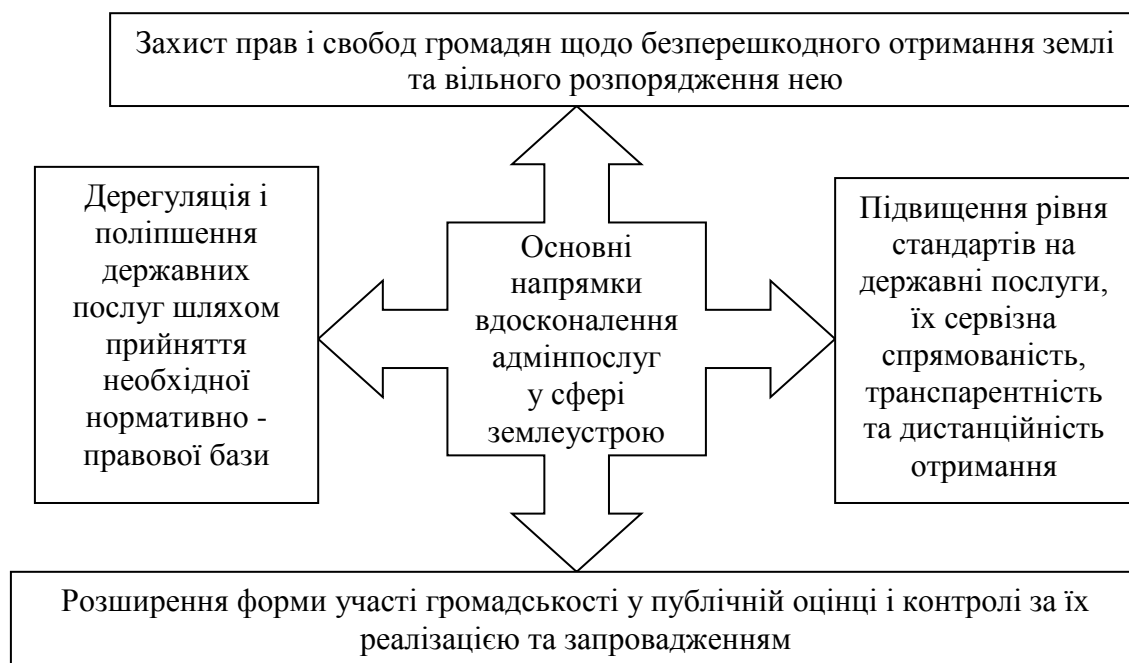

Рисунок 1.3 – Основні підходи до удосконалення адмінпослуг у сфері
землепорядкування

Таким чином, доцільно розпочати інституалізація адміністративних послуг та вони зможуть бути віднесені до публічних послуг.

У спеціальному законі про адмінпослуги дано офіційне тлумачення терміну «адміністративна послуга», як результату «здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону» [27, с. 1].

Цим законом закріплено ряд важливих і принципіальних новацій, які вданий час перебувають на різних стадіях запровадження, та потребують подальшого розвитку. Основні з них представлені на рисунку 1.4.

Документація із землеустрою розроблена у вигляді схеми, проєкту, робочого проєкту або технічної документації підлягає погодженню і затвердженню в порядку, визначеному спеціальними земельним Кодексом та законом України про землеустрій, та являється однією з адміністративних послуг, що надається Держгеокадастром та його територіальними органами.

Рисунок 1.4 – Напрямки законодавчого розвитку земельних послуг

Зокрема, відповідно до вимог статті 186 згаданого Кодексу такому погодженню піддаються схеми землеустрою, яких обґрунтовується заходи з охорони земель та способи їх використання на території адміністративно-територіальних утворень, проекти землеустрою:

- про відмежування заповідних та охоронюваних територій, земель передбачених для оздоровлення, рекреації, історико-культурного розвитку та ведення лісового і водного господарства, встановлення охоронних зон та обмежень у використанні землі;
- стосовно організації території населених пунктів, містобудівних потреб, відведення земель;
- робочі проекти землеустрою та техдокументація з приводу інвентаризації

земель.

По закону відмовити у погодженні зазначеної землепорядної документації можна тільки коли вона не відповідає нормам законів та діючих в їх розвиток нормативних та правових актів, або документації, що встановлює містобудівні вимоги. Державному органу, який погоджує землепорядну документацію не можна вимагати: додаткових документів та матеріалів, які не передбачено включати до її складу; надання додаткових не передбачених законом інших погоджень, експертиз та тому подібного.

Одним із самих розповсюджених видів землепорядної документації являється проєкт землеустрою, як цілісність різного роду документів, що обґрунтовують заходи з охорони земель, які здійснити за таким проєктом, та проєктують їх майбутній стан використання [15].

Земельні правовідносини включають визнання за громадянами та суб'єктами господарювання чималого кола земельних прав, які реалізуються за участю Держгеокадастру.

Зокрема, територіальні органи Держгеокадастру приймають рішення стосовно відведення земельних ділянок державної власності сільськогосподарського призначення.

Як наслідок до найбільш проникливих проблем на сьогодні у сфері землепорядкування належить питання хабарництва та зловживання службовим положенням та повноваженнями під час відведення земель, внаслідок чого відбувається перерозподілення прав власності та прав користування землею, збагачення окремих фінансових олігархів та груп за рахунок надзвичайно цінних земельних ресурсів України, здирицтво посадовців при пасивній позиції правоохоронних структур.

Одним із найдієвіших способів запобігання та протидії корупції у сфері землеустрою, є формування електронного документообігу, розвиток онлайн-послуг [47], децентралізація та екстериторіальність надання адміністративних послуг, удосконалення стандартів їх надання, забезпечення конкурентоспроможного рівня оплати праці посадових осіб та відповідного статусу, що буде сприяти виробленню у працівників мотивації для досягнення

кінцевого результату, а не формального дотримання правил.

З метою запровадження розвитку системи надання адмінпослуг у сфері землевпорядкування необхідно вирішити проблеми [39, с.3-4], зображені на рисунку 1.5.

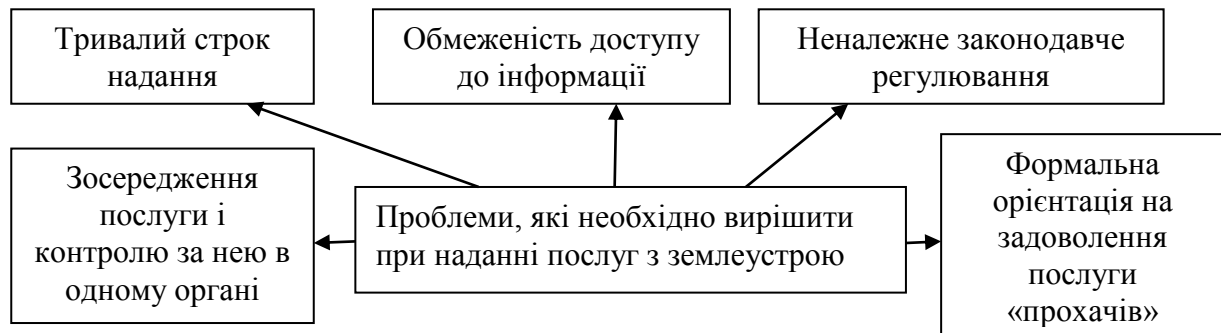

Рисунок 1.5 – Питання, які необхідно вирішити при наданні послуг у сфері землевпорядкування

Представлені проблеми виникають через, наявність не встановлених законами видів адмінпослуг, перекладення обов'язків із отримання довідок на громадян, вимагання від них документів, не передбачених законом, або у не передбаченій законодавством формі; відсутність стандартизованих вимог до порядку надання послуг тощо.

Починаючи з жовтня 2016 року Держгеокадастром запроваджено розгляд територіальними службами Держгеокадастру землевпорядної документації за екстериторіальним принципом [41]. Завдяки цьому було зменшено прояви корупційних ризиків та забезпечено прозорість прийняття рішень під час погодження такої документації.

Зміст реформи полягає в тому, що на відміну від розгляду за місцем розташування земельної ділянки, екстериторіальний принцип дозволяє дотриматися неупередженості та об'єктивності та під час погодження документації, своєчасного її опрацювання, уникнення контактів між експертами та розробниками. Визначено, що документація на розгляд подаватиметься лише в електронній формі та через особистий кабінет, у такий спосіб зменшиться термін розгляду, процес стане більш комфортнішим, зникне точка перетину

чиновника та замовника. Протягом чотирьох років, які функціонує екстериторіальний принцип розгляду землевпорядної документації, він показав себе потужним антикорупційний запобіжником.

За допомогою веб-сервісу e.land.gov.ua можна замовити і інші сервісні електронні послуги Держгеокадастру. З метою недопущення порушень при наданні адміністративних послуг, приписами статті 19 Закону України «Про адміністративні послуги» передбачена відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг. Крім цього, статтею 166-27 Кодексу України про адміністративні визначенні порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг та відповідальність за них. Разом з цим, наявність відповідальності за такого роду правопорушення не завжди є запобіжником його вчинення, кращий спосіб профілактики такого роду правопорушень це зміна стереотипів у діях самих державних службовців.

Узагальнивши наведенні поняття «землеустрій» та «адміністративна послуга», під поняттям «адміністративна послуга у сфері землеустрою», на нашу думку, слід розуміти спосіб отримання фізичними та юридичними особами, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування» рішення уповноважених органів у сфері земельних відносин стосовно документації із землеустрою та відомостей про реалізацію передбаченою нею заходів за допомогою електронних сервісів при участі центрів надання адміністративних послуг.

Ефективність та рівень розвитку адміністративних послуг у сфері землеустрою залежить від низки факторів, але своєрідне місце у формуванні цієї системи зіграють загальноприйняті концепції та їх застосування в країні. При позиціонуванні Держгеокадастру як сервісного органу, необхідно враховувати фактор розвитку інформаційних технологій. Якщо колись люди стояли в чергах у різні структури Держгеокадастру, то сьогодні громадяни можуть вирішити низку питань дистанційно. Для того, щоб забезпечити максимальну комфортність та доступ людей до адмінпослуг у сфері землевпорядкування, необхідно на законодавчому рівні закріпити принципи функціонування електронних сервісів Держгеокадастру.

Це дозволить справитись з корупційними ризиками у сфері земельних відносин, забезпечить децентралізацію владних повноважень та поверне суспільству довіру до органів земельних ресурсів та державного управління в цілому.

Для цього треба розробити дієве та перспективне впровадження нових інноваційних підходів до вирішення проблем у сфері землевпорядкування, на основі принципів екстериторіальності надання послуг, їх транспарентності та дистанційного отримання. Ці принципи земельних відносин діють в багатьох країнах світу та системно підтримуються органами державної влади та місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ НАДАННЯ ДЕРЖГЕОКАДАСТРОМ ПОСЛУГ СТОСОВНО РОЗРОБЛЕННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ ІЗ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

2.1 Діяльність територіального органу Держгеокадастру на території Тернопільської області

Головне управління Держгеокадастру у Тернопільській області (далі - Головне управління) являється територіальним органом Держгеокадастру на території області та безпосередньо йому підпорядковується.

Держгеокадастр - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Відповідно до Положення про Головне управління, затвердженого наказом Держгеокадастру від 17.11.2016 №308 (у редакції наказу Держгеокадастру від 20.02.2020 №53), основним завданням Головного управління є реалізація повноважень Держгеокадастру на території Тернопільської області (додаток А).

Головне управління, відповідно до покладених на нього завдань, серед іншого на території Тернопільської області розпоряджається землями сільськогосподарського призначення державної власності у встановленому законодавством порядку, розглядає та погоджує документацію із землеустрою відповідно до закону.

Діяльність Головного управління координується головою Тернопільської обласної державної адміністрації, який у свою чергу сприяє Головному управлінню у реалізації встановлених повноважень.

Головне управління в межах компетенції співпрацює на взаємодіє з місцевими державними адміністраціями та територіальними громадами, координує діяльність Державного підприємства «Тернопільський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою» та Тернопільської регіональної філії Державного підприємства «Центр державного земельного кадастру», взаємодіє з іншими підприємствами установами та організаціями.

Керівництво Головним управлінням здійснює начальник, він має трьох заступників.

Головне управління видає накази організаційно – розпорядчого характеру, які підписує начальник, в тому числі щодо розпорядження землями сільськогосподарського призначення державної власності.

До складу Головного управління входять структурні підрозділи у всіх районах області та місті Тернополі, окремо діють управління з контролю за використанням та охороною земель, державного земельного кадастру, землеустрою та охорони земель та інші структурні підрозділи. Всього згідно штатного розпису чисельність працівників Головного управління складає 355 спеціалістів. Головне управління утримується за рахунок державного бюджету України, є окремою юридичною особою та утворене у порядку, передбаченому статтею 21 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади». Схема структури Головного управління приведена на рисунку 2.1.

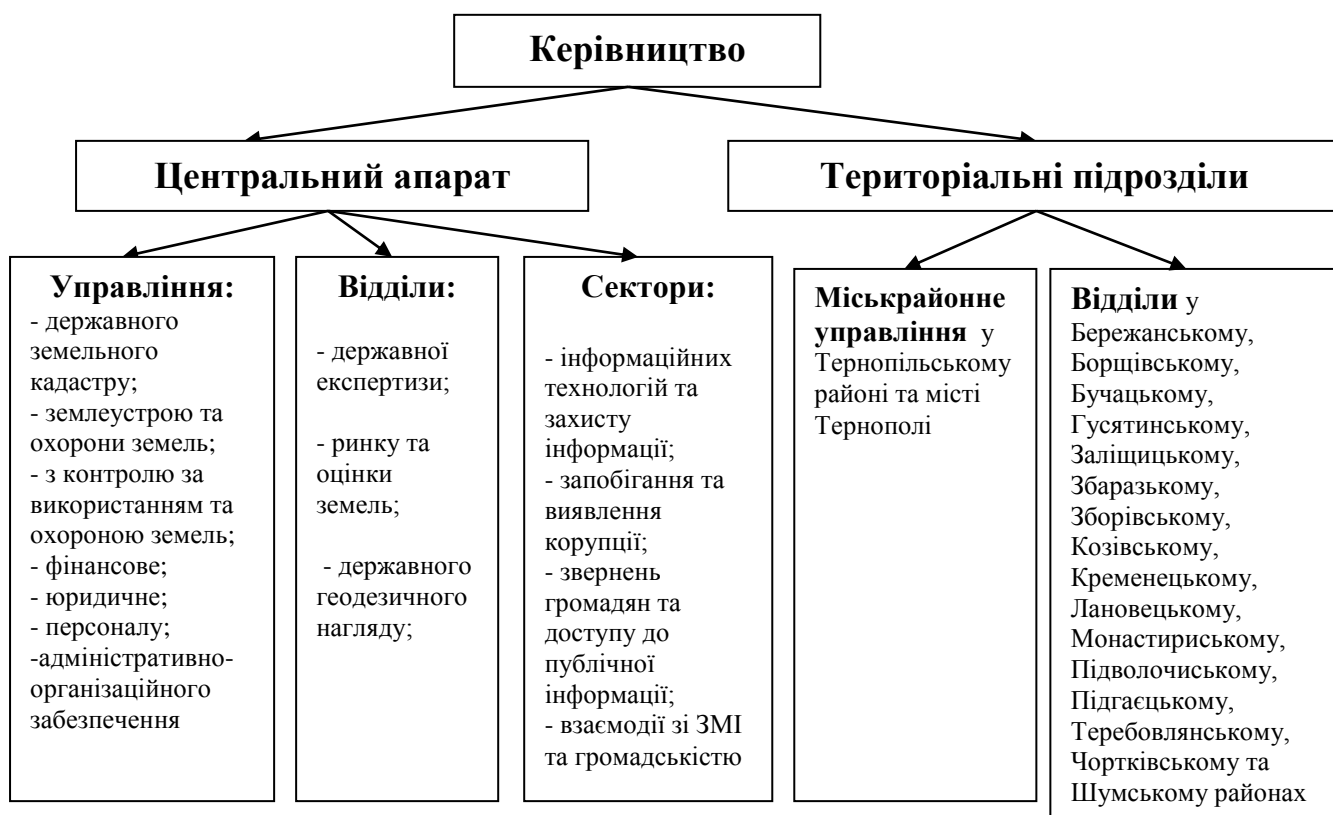

Рисунок 2.1 – Структура Головного управління

У зв'язку з активізацією земельної реформи, запровадженням з 1 липня

2021 року обігу (продажу) земель сільськогосподарського призначення всіх форм власності, а саме, приватної - земельні частки (паї), земель запасу державної та комунальної власності, планомірним завершенням процесів децентралізації, Головним управлінням до Держгеокадастру внесено пропозиції щодо нового штатного розпису, який передбачає скорочення спеціалістів на 40%, при збереженні всіх існуючих структурних підрозділів.

В Україні у 2014 році розпочата реформа децентралізації, яка передбачає передачу повноважень та фінансових ресурсів об'єднаним територіальним громадам. Це дозволить мешканцям отримувати добротні та доступні адміністративні послуги безпосередньо за місцем проживання, розвинути інфраструктуру, підняти якість медичного обслуговування та освіти [30].

В результаті відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» з 2015 року по жовтень 2020 року на території області утворилося 54 об'єднані територіальні громади, які охоплюють 672 тис. населення (64%), 6,8 тис. кв. км території (49,2%).

Земельна реформа на території області здійснювалась згідно розробленої програми. Однак, програма розвитку земельних відносин у тернопільській області на 2007-2015 роки, яка затверджена рішенням сесії Тернопільської обласної ради від 31.12.2007 №264 та внесеними змінам і доповненнями до неї, які затвердженні рішенням сесії Тернопільської обласної ради від 23.10.2012 №1451, вичерпала свою дію. На сьогодні інших програм в області не приймалось.

З огляду на проведення в Україні процесів децентралізації, результатом яких є створення об'єднаних територіальних громад, Головним управлінням, відповідно до наказу від 27.12.2016 №455 утворено робочу групу з розроблення проекту Програми розвитку земельних відносин у Тернопільській області на період до 2025 року, тим самим розпочато розроблення програми розвитку земельних відносин, де за основу адміністративно – територіальної одиниці буде об'єднана територіальна громада.

Зважаючи, що процес утворення об'єднаних територіальних громад в межах області не завершено, та те, що статтею 69¹ Бюджетного кодексу України

внесено відповідні зміни щодо розподілу надходжень коштів, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва, спричинених вилученням сільськогосподарських та лісгосподарських земель в межах території об'єднаних територіальних громад, які можуть бути використанні на заходи, передбачені майбутньою програмою розвитку земельних відносин [2], Головне управління повинно врахувати означене вище.

Крайній річний земельний звіт станом на 01.01.2016 включає дані кількісного та якісного обліку земель згідно облікованих даних статистичної звітності 6-ЗЕМ, 6б-ЗЕМ, 2а-ЗЕМ, які затверджені наказом Державного Комітету статистики України № 377 від 5.11.1998р. [11], що на даний час втратив чинність. Звіт складений спеціалістами територіальних органів Держкомзему, на підставі розроблених виконавчими комітетами 615 рад і затверджених рішеннями їх сесій та розпорядженнями усіх райдержадміністрацій.

Всього на території області станом на 1 січня 2016 року обліковувалось 1382,4 тис.га, з них 1046,2 тис.га або 76 відсотків за складом угідь складають сільськогосподарські землі, що засвідчує значний рівень освоєння земель для здійснення сільськогосподарської діяльності, 336,4 тис. га земель знаходиться в межах населених пунктів (рисунки 2.2 та 2.3).

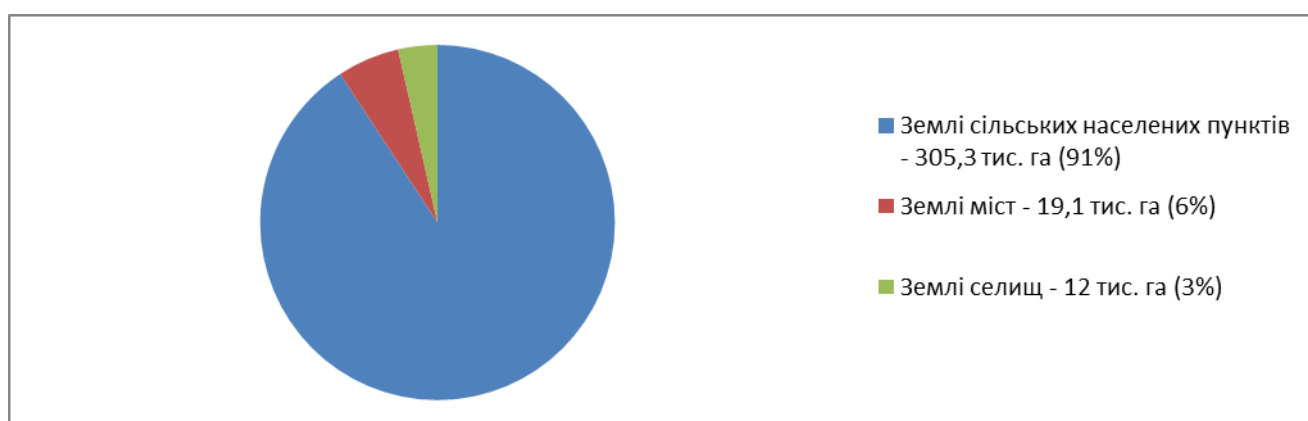

Рисунок 2.2 - Розподіл площі земель в межах населених пунктів області

Із загальної площі 1382,4 тис.га в області використовують сільськогосподарські підприємства. Це фактично 33% території, або 460,5 тис.га,

громадяни – 39% (545,8 тис.га), лісгосподарські підприємства – 11% (151,2 тис.га), інші землекористувачі – 17% (224,9 тис.га). З усіх земель 181,1 тис.га це землі, що залишились у державній власності та не надані у власність та користування.

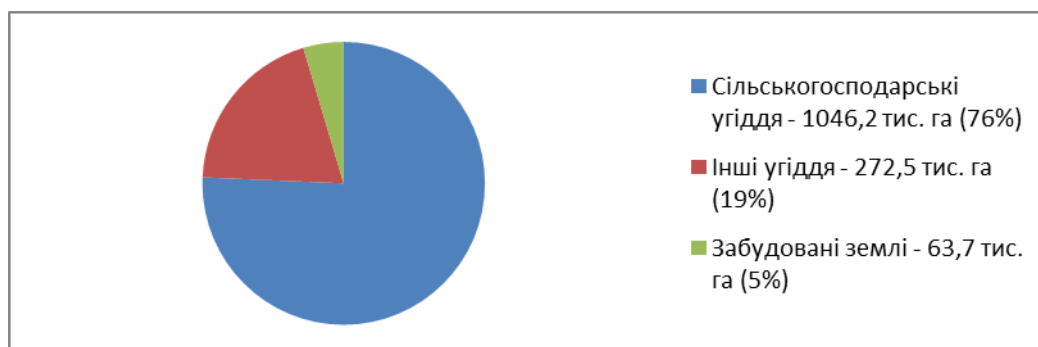

Рисунок 2.3 - Структура угідь Тернопільської області

У користуванні 747 сільськогосподарських підприємств перебуває 460,5 тис.га земель або 33% від загальної площі області.

У власності і користуванні громадян перебуває 545,8 тис.га земель (39% від території області).

В процесі реформування земельних відносин, землі державної власності зменшились до 556,1 тис.га (40%), а землі приватної власності збільшились на 1,9 тис.га і склали 821,8 тис.га. (59%). Колективна власність становить 3,2 тис.га та комунальна – 1,3 тис.га (1%).

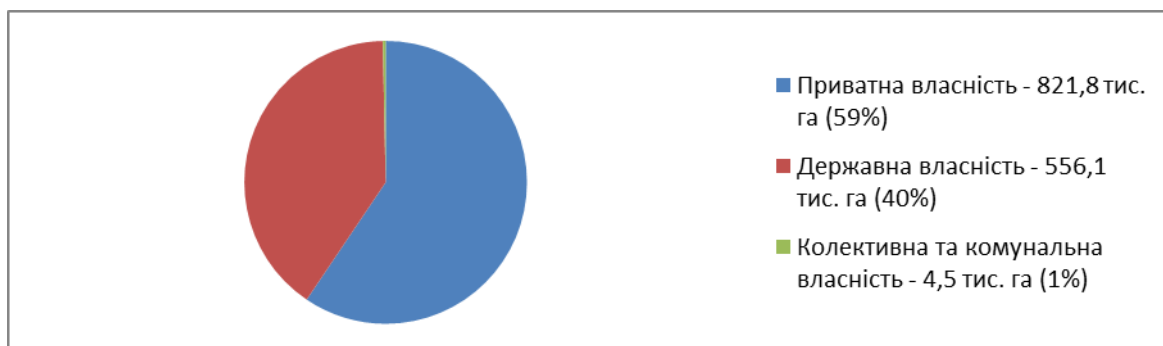

Рисунок 2.4 - Розподіл земель області по формах власності

На території області здійснюють господарську діяльність близько 60 суб'єктів господарювання, які спеціалізуються на виконанні землевпорядних та

землеоціночних робіт.

Головним управлінням за результатами заходів вжитих на виконання приписів законодавства у сфері регулювання дозвільної системи забезпечено прийняття документації із землеустрою та документації з оцінки земель через спеціалізовані центри надання адмінпослуг, з подальшою видачею, за результатами розгляду, документів дозвільного характеру.

Основною формою провадження документообігу в Головному управлінні є електронна. Наказом Головного управління від 17.10.2019 №712/0/7-19 затверджено Інструкцію по здійсненню діловодства та документообігу. Вона базується на засадах Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» та інших законодавчих актах. В результаті електронне проходження документів у Головному управлінні регламентовано з моменту їх поступлення, або створення, до моменту коли документи архівуються, відправляються чи передаються адресатам.

По Інструкції контролюються терміни виконання документів, що забезпечує своєчасність їх розгляду. Її дія поширюється на всі документи, що надійшли, відправленні чи зберігаються Головним управлінням. Інструкції повинні дотримуватись всі працівники.

2.2 Аналіз реалізації Головним управлінням повноважень з відведенням земель сільськогосподарського призначення

На праві власності земля набувається фізичними та юридичними особами, місцевими громадами та державою, на рівних правах. Крім цього, законодавством передбачено і інші права на землю.

З врахуванням поняття, мети, завдань та змісту землеустрою, визначених статтями 181, 182, 183 та 184 ЗКУ, відповідно, землеустрій проводиться в обов'язковому порядку на землях усіх категорій незалежно від форми власності шляхом розроблення документації необхідної для забезпечення землеустрою, яка розробляється у вигляді проектів, різних схеми, робочих проектів землеустрою або технічної документації. Порядок, згідно з яким відбувається затвердження та погодження документації із землеустрою визначено статтею 186

ЗКУ, а повноваження органів державної влади стосовно погодження проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок – статтею 186-1 цього ж Кодексу.

Серед іншого підставою для здійснення землеустрою є рішення органів виконавчої влади про здійснення робіт із землеустрою. Головне управління реалізує повноваження Держгеокадастру на території області, як центрального органу земельних ресурсів, в частині прийняття рішень з питань розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення.

Право приватної власності на землю набувається та реалізується на підставі Конституції України, ЗКУ, а також інших законів, що видаються відповідно до них (стаття 78 ЗКУ).

Згідно статті 116 ЗКУ фізичні та юридичні особи можуть набувати право власності або право користування земельними ділянками із земель державної чи комунальної власності за рішенням органів державної влади або органів місцевого самоврядування відповідно до повноважень, встановлених ЗКУ, або в результаті проведення аукціону.

Стаття 122 ЗКУ встановлює повноваження органів місцевої та виконавчої влади стосовно передачі земельних ділянок у власність чи у користування. Площа землі та її цільове призначення, для якого громадянин України може отримати безоплатно у приватну власність земельну ділянку, визначені частиною першою статті 121 ЗКУ. Яким чином безоплатно приватизувати земельну ділянку встановлено нормами статті 118 ЗКУ.

В разі, якщо громадянин претендує на земельну ділянку державної власності сільськогосподарського призначення йому необхідно звернутися з належним клопотанням до Головного управління – органу державної влади, який уповноважений приймати рішення стосовно відведення земельних ділянок державної власності сільськогосподарського призначення для всіх потреб в межах області. До клопотання необхідно додати документи, які передбачені вимогами частини 6 статті 118 ЗКУ.

Документи у паперовому вигляді приймаються за чергою у приміщенні Головного управління, що розташоване по вул. Лисенка, 20а у м. Тернополі, або

в електронному – через відповідні сервіси Держгеокадастру.

В Україні можна отримати в оренду землі державної власності в оренду. Зокрема, за результатами проведення земельних торгів, або за рішенням відповідного органу розпорядження землею (стаття 124 ЗКУ).

Застосування першого варіанту являється пріоритетним. Другий варіант використовують лише за умови дотримання вимог частини 2 та 3 статті 134 ЗКУ.

Рішення Головного управління стосовно розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення приймаються у формі наказу.

Пріоритетним напрямком забезпечення конституційних прав громадян на землю являється набуття прав на землю учасниками антитерористичної операції (АТО) та учасниками операції об'єднаних сил (ООС) на сході України.

Соціальна ініціатива Держгеокадастру (окреме доручення Голови Держземагенства України С.Я. Рудика від 15.05.2014 № 252/3-14-0.13 та рішення колегії Державного агентства з питань земельних ресурсів України від 29.05.2014 №1/5 «Про заходи щодо соціальної підтримки сімей військовослужбовців ...», уведене в дію наказом Держземагенства України від 10.06.2017 №175), про відведення земельних ділянок учасникам бойових дій на сході України, які захищають національні інтереси у складний для держави час, являється одним із видів державної підтримки і забезпечує реалізацію їх конституційних прав на безоплатне отримання земельних ділянок, у межах норм встановлених статтею 121 ЗКУ.

У переліку пільг, які передбачені для учасників бойових дій, безпосередньо зазначена і першочерговість відведення земельних ділянок для учасників АТО (членів їх сімей), що гарантується пунктом 14 статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [38]. При цьому право набуття у власність земельної ділянки учасник АТО, як і будь-який громадянин України, має в порядку, визначеному ЗКУ. Окремим нормативно-правовим актом, який регулює ці відносини, є розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 №898-р «Питання забезпечення учасників антитерористичної операції та сімей загиблих учасників антитерористичної операції земельними ділянками» [24].

Головне управління у рамках реалізації повноважень Держгеокадастру на території Тернопільської області, відповідно до покладених на нього завдань, за результатами виконання доручень Держгеокадастру, викладених у листах від 23.06.2014 № 22-28-0.13-71412/2-14 (Держземагентство України), від 27.01.2016 №22-28-0.13-1364/2-16, від 24.02.2016 №2-28-0.13-3310/2-16, від 12.07.2016 №22-28-0.13-11685/2-16, 30.05.2017 №22-28-0.13-8104/2-17 та від 20.07.2018 №22-28-0.134-315/66-18, забезпечило наступний стан надання земельних ділянок учасникам АТО/ООС.

З моменту запровадження соціальної ініціативи Держгеокадастру станом на 1.10.2020 року до Головного управління від учасників АТО/ООС надійшло 10293 звернення про надання дозволів на виготовлення документації із землеустрою, з них за 2017 рік – 2803 заяви, 2018 – 2021 звернення, 2019 – 1043, та за 9 місяців 2020 року - 782 заяви. По мірі забезпечення учасників АТО/ООС земельними ділянками кількість поданих заяв зменшується.

Найбільше таких заяв подано у Тернопільському районі – 1996 заяв, місті Тернополі – 980, Теревовлянському – 932 та Зборівському – 833 районах, найменше у Підгаєцькому та Монастириському районах – 141 та 158 заяв, відповідно.

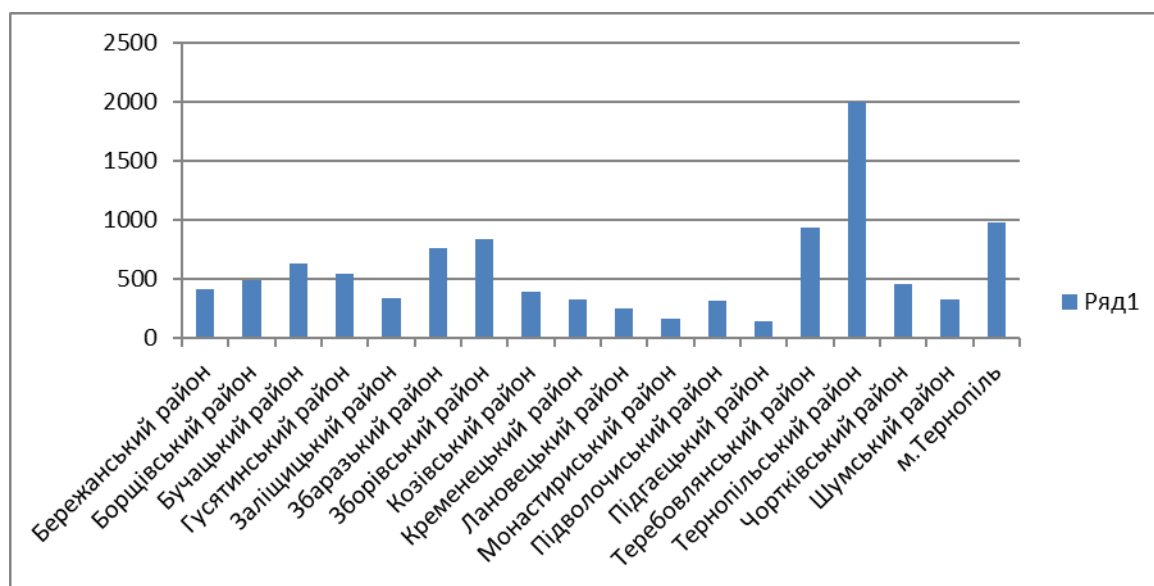

Рисунок 2.5 - Кількість поданих заяв про надання дозволів

За результатами розгляду клопотань учасників АТО/ООС Головним управлінням по 7094 зверненнях (2017 рік – 1790, 2018 -1188, 2019 – 730, за 9 місяців 2020р. - 217) було прийнято відповідні накази про надання дозволів на розроблення проєктів землеустрою про відведення земельних ділянок, що становить 69% від 10293 заяв, які надійшли до Головного управління.

По 3111 зверненню (2017 рік –1013, 2018 – 833, 2019 – 313, за 9 місяців 2020р. - 565) було надано відмови з наступних причин: раніше скористалися правом на безоплатне отримання земельної ділянки у власність; відмовилися; на земельні ділянки вже були видані накази про дозвіл на виготовлення документаций із землеустрою; земельна ділянка передбачена згідно затвердженого переліку для продажу права її оренди через проведення земельного аукціону; місце знаходження земельної ділянки не відповідає вимогам законів, прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам, містобудівній документації (частина 7 статті 118 ЗКУ).

Як видно із рисунку 2.6 найбільший відсоток відмов у наданні дозволів – 260%, склав за 9 місяців 2020 року, коли у 2017 – 2019 становив не більше 70%. Дана тенденція потребує прийняття ефективних управлінських рішень.

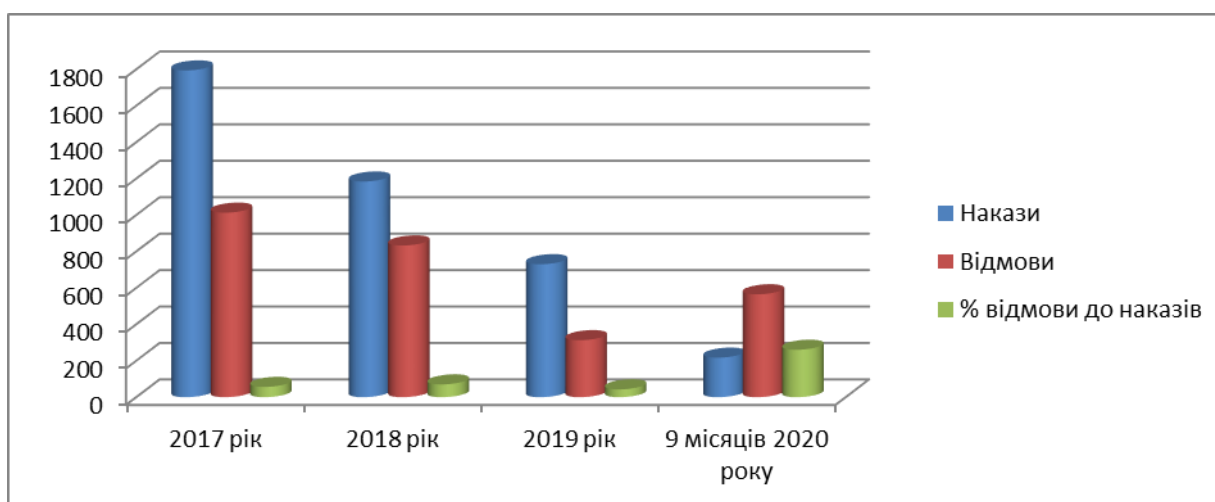

Рисунок 2.6 - Результати розгляду заяв про надання дозволу на виготовлення документаций із землеустрою

Такий стан справ пов'язаний з передачею територіальним громадам майже 50 тис. га земель державної власності сільськогосподарського призначення у

комунальну власність, проведенням земельних аукціонів з продажу права оренди на землю, багато учасників АТО/ООС вже скористалось своїм правом на приватизацію земельних ділянок.

Окремою проблемою являється часта зміна керівництва Головного управління та відсутність кваліфікованих спеціалістів, що отримали спеціалізовану освіту у сфері землеустрою та геодезії.

6079 учасників бойових дій набули у власність 2897 земельних ділянок на площу 262,97 га для ведення садівництва (2017 рік - 1166 на 92,87га, 2018 – 219 на 19,36га, 2019 – 210 на 20,31га, за 9 місяців 2020р. – 46 на 4,89га) та 3182 - на 5400,88 га (2017 рік - 1175 на 1973,24га, 2018 – 799 на 1355,52га, 2019 – 538 на 938,20га, за 9 місяців 2020р. – 193 на 339,43га) для ведення особистого селянського господарства.

Найбільше земельних ділянок учасники АТО/ООС набули у власність у 2017 році – 2341 ділянка, їх кількість поступово зменшувалась по мірі забезпечення відведення земель для даних цілей.

Із 6079 учасників бойових дій найбільше земельних ділянок для ведення індивідуального садівництва отримали військові у Тернопільському районі – 1382 та місті Тернополі – 781. Жодної земельної ділянки для ведення садівництва не отримали учасники бойових дій у Козівському та Лановецькому, районах.

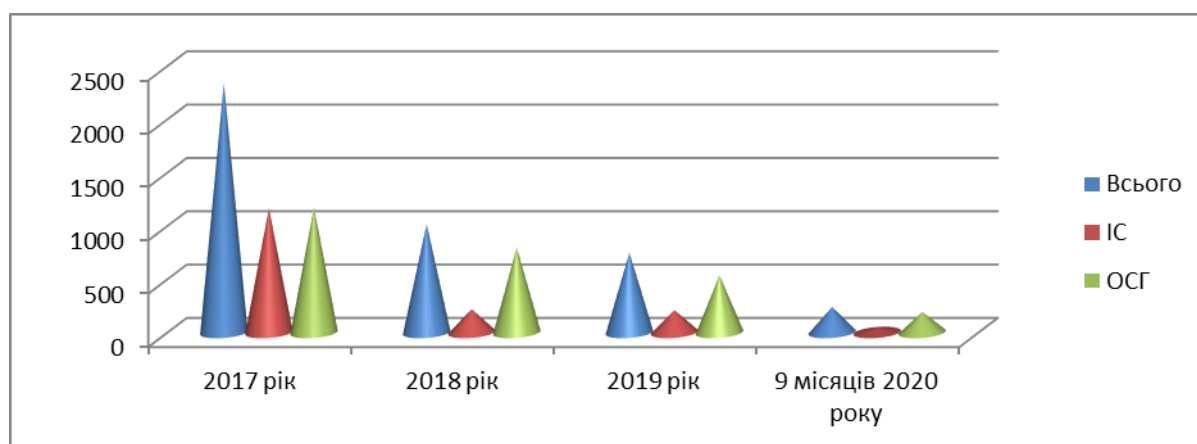

Рисунок 2.7 - Отримання земельних ділянок у власність

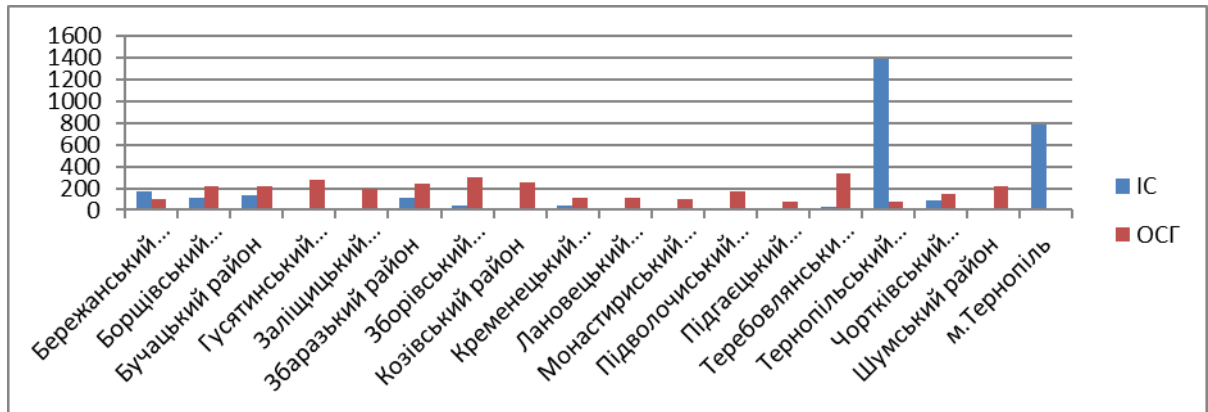

Рисунок 2.8 - Передача земельних ділянок у власність в розрізі районів

Для ведення особистого селянського господарства найбільше земельних ділянок надано у Тербовлянському – 341, Зборівському – 303 і Гусятинському – 272 районах та тільки 72 і 82 - у Підгаєцькому та Тернопільському, відповідно.

Членам сімей військовослужбовців, які загинули в ході антитерористичної операції, надано 157 дозволів на виготовлення проєктів землеустрою стосовно відведення у власність земельних ділянок та затверджено 74 таких проєкти. Важливо зазначити, що сім'ям загиблих державними підприємствами «Тернопільський науково-дослідний та проєктний інститут землеустрою» та Тернопільська регіональна філія ДП «Центр «ДЗК» проєктну документацію розробляють безкоштовно.

Для забезпечення військовослужбовців земельними ділянками всього по області підбрано і зарезервовано земельні ділянки на загальну площу 7906га, в тому числі: для ведення особистого селянського господарства – 7240 га та для ведення індивідуального садівництва – 666 га. Із цих земель вільними залишилось 760га, в тому числі: 667га - для ведення особистого селянського господарства та 93га - для індивідуального садівництва.

З метою першочергового забезпечення земельними ділянками військовослужбовців, які беруть (брали) участь у бойових діях на території східних та південно - східних областей України, та членів сімей загиблих учасників бойових дій, а також недопущення спекуляцій, зловживань під час розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення, наказом Головного управління від 10.02.2016 №63 затверджено відповідний Альбом-атлас, який постійно (щомісячно) оновлюється.

У згаданому контексті привертається особлива увага до безумовного виконання доручень Держгеокадастру та Головного управління, зокрема, викладеного у листі від 30.07.2018 №0-19-0.51-4509/2-18, щодо резервування земельних ділянок та ведення Альбому – атласу, своєчасного надання достовірних відомостей та якісних матеріалів з цього приводу.

Інформація щодо підібраних та погоджених з органами місцевого самоврядування земельних масивів, з яких надаються земельні ділянки учасникам АТО/ООС, а також щодо порядку отримання таких ділянок з покроковою інструкцією стосовно порядку набуття у власність земельної ділянки, є відкритою і загальнодоступною, та розміщена на офіційному веб-сайті Держгеокадастру на сторінці Головного управління.

В результаті на території області реалізували своє конституційне право на землю майже 85% із понад 6000 учасників бойових дій на сході України.

Загалом з 2017 року по 01.10.2020 року на території Тернопільській області з клопотаннями про надання дозволів на розроблення документації із землеустрою звернулось 18872 громадянина, з них учасники АТО/ООС подали 6649 заяв, що склало 35%.

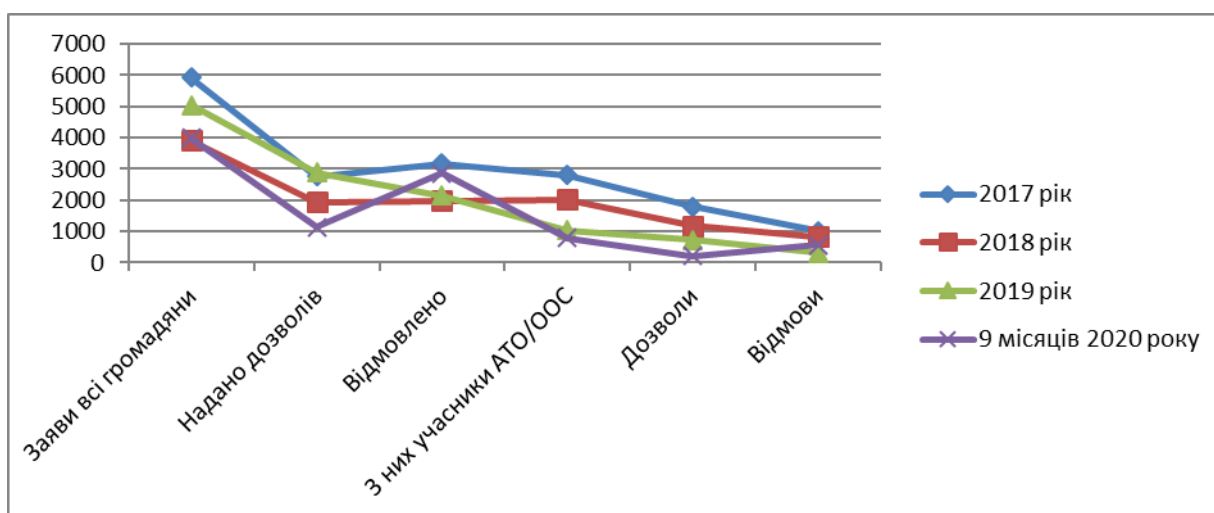

Рисунок 2.9 - Співвідношення поданих заяв з результатами їх розгляду

Зокрема, у 2017 році – 5936 заяв, з них учасники бойових дій подали 2803 клопотання, що становить 47%, у 2018 році – 3918 заяв, з них учасники бойових дій – 2021 клопотання, що становить 52%, у 2019 році – 5033 заяви, з них

учасники бойових дій – 1043 клопотання, що становить 21%.

За 9 місяців 2020 року до Головного управління постуило 3985 клопотань про надання дозволів на виготовлення документації із землеустрою, з них від учасників АТО/ООС –782 заяви, що становить 20%.

У 2017-2018 роках кількість заяв учасників бойових дій в середньому складала біля 50% від загальної кількості заяв поданих громадянами, коли у 2019 та за 9 місяців 2020 такий відсоток знизився в середньому до 20%. Як видно з рисунку 2.6 за 9 місяців 2020 року значно виросла кількість відмов у наданні дозволу на виготовлення документації із землеустрою, а саме надано дозволів 1131, а відмов 2854, аналогічна ситуація склалася із розглядом клопотань учасників АТО/ООС, надано дозволів 217, прийнято рішення про відмову у наданні дозволу 565 (таблиця 2.1).

Така ситуація свідчить про можливі порушення в реалізації конституційних прав громадян на землю, в тому числі учасниками бойових дій, що створює соціальну напругу у суспільстві і потребує реагування на законодавчому рівні. Зокрема, доцільно передати розпорядження землями державної форми власності сільськогосподарського призначення територіальним громадам, яким видніше як господарювати на власній землі.

Таблиця 2.1 - Результати розгляду заяв громадян на отримання дозволу

Роки	Заяви всі громадяни	Надано дозволів	Відмовлено	З них учасники АТО/ООС	Дозволи	Відмови
2017 рік	5936	2761	3175	2803	1790	1013
2018 рік	3918	1935	1983	2021	1188	833
2019 рік	5033	2892	2141	1043	730	313
9 місяців 2020 року	3985	1134	2854	782	217	565

Коли громадянин отримав дозвіл на складання документації із

землеустрою він укладає договір на її виготовлення документації із землеустрою з розробником, який забезпечує її погодження та затвердження у встановленому законом порядку.

Розробляти документацію по землеустрою мають право юридичні особи, що технічно і технологічно забезпеченні, та у них працює два сертифікованих інженери-землевпорядники, що відповідають за якість робіт із землеустрою, або ж фізичні особи – підприємці, які технічно і технологічно забезпеченні та є самі являються сертифікованими інженерами-землевпорядниками, та відповідають особисто за якість робіт із землеустрою.

На офіційному сайті Держгеокадастру є перелік де можна обрати розробника документації із землеустрою. Розроблення документації здійснюється на підставі типового договору, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 № 266. Варто зауважити, що максимальний термін складання документації із землеустрою не може бути більшим ніж шість місяців з моменту укладення договору.

Стаття 186-1 ЗКУ встановлює порядок погодження документації із землеустрою уповноваженими на це органами. Розробника можна уповноважити за домовленістю здійснити такі заходи.

Після погодження у встановленому порядку документації із землеустрою, а у разі необхідності проходження державної експертизи землевпорядної документації, відповідно до приписів Закону України від 17.06.2004 № 1808-IV «Про державну експертизу землевпорядної документації» [29], реєстрації земельної ділянки у Державному земельному кадастрі, така документація через ЦНАП подається до Головного управління на затвердження та земельна ділянка передається у власність.

По встановлених законом правилах, термін прийняття такого рішення не більше двох тижнів з моменту отримання документації із землеустрою. Після цього громадянин повинен ще здійснити реєстрацію права власності в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

Якщо уповноважений орган відмовляє у затвердженні документації із землеустрою чи передачі земельної ділянки у власність, або не розглядає її, тоді

питання вирішується в судовому порядку.

Всього з 2017 року по 01.10.2020 року до Головного управління з клопотаннями про затвердження документації із землеустрою та передачу земельної ділянки у власність звернулось 12058 громадян, з них 4767 учасників АТО/ООС, що склало 40 %.

За результатами їх розгляду у 2017 році 3714 громадян отримали земельні ділянки у власність на загальну площу 3373,39га, в тому числі:

для ведення особистого селянського господарства - 2292 на 3170,07га, з них учасники АТО/ООС - 1175 на 1973,24га;

для індивідуального садівництва – 1385 на 106,60га, з них учасники АТО/ООС – 1166 на 92,87га;

для ведення фермерського господарства – 27 на 70,20га;

для ведення товарного сільськогосподарського виробництва –10 на 26,53га.

Відмовлено у передачі земельних ділянок у власність 587 громадянам, з них 26 учасники бойових дій.

У 2018 році 1920 громадян отримали земельні ділянки у власність на загальну площу 2087,26га, в тому числі:

для ведення особистого селянського господарства - 1581 на 2038,19га, з них учасники АТО/ООС - 799 на 1355,52га;

для індивідуального садівництва – 335 на 32,41га, з них учасники АТО/ООС – 219 на 19,36га;

для ведення товарного сільськогосподарського виробництва – 4 на 16,66га.

Відмовлено у передачі земельних ділянок у власність 466 громадянам, з них 148 учасники бойових дій.

У 2019 році 2049 громадян отримали земельні ділянки у власність на загальну площу 2243,20га, в тому числі:

для ведення особистого селянського господарства - 1556 на 2177,01га, з них учасники АТО/ООС - 538 на 938,20га;

для індивідуального садівництва – 347 на 32,37га, з них учасники АТО/ООС – 210 на 20,31га;

для ведення товарного сільськогосподарського виробництва – 6 на 17,73га;

для ведення фермерського господарства – 1 на 3,18га.

Відмовлено у передачі земельних ділянок у власність 850 громадянам, з них 159 учасники бойових дій.

За 9 місяців 2020 року 1553 громадянина отримали земельні ділянки у власність на загальну площу 1675,54, в тому числі:

для ведення особистого селянського господарства - 1236 на 1641,40га, з них учасники АТО/ООС - 193 на 339,43га;

для індивідуального садівництва – 242 на 19,01га, з них учасники АТО/ООС – 46 на 4,89га та для колективного садівництва – 73 на 8,81га;

для ведення товарного сільськогосподарського виробництва – 2 на 6,31га.

Відмовлено у передачі земельних ділянок у власність 919 громадянам, з них 88 учасники бойових дій. Таким чином, за 9 місяців 2020 року спостерігається збільшення кількості відмов у затвердженні документації із землеустрою та передачі земельної ділянки у власність, незважаючи на те, що вимогами статті 118 ЗКУ рішення розпорядника земель про таку відмову не передбачено. Отже, чиновники часто зловживають своїм становищем, відмовляючи громадянам з надуманих причин, що поширює негативну думку серед людей про органи земельних ресурсів.

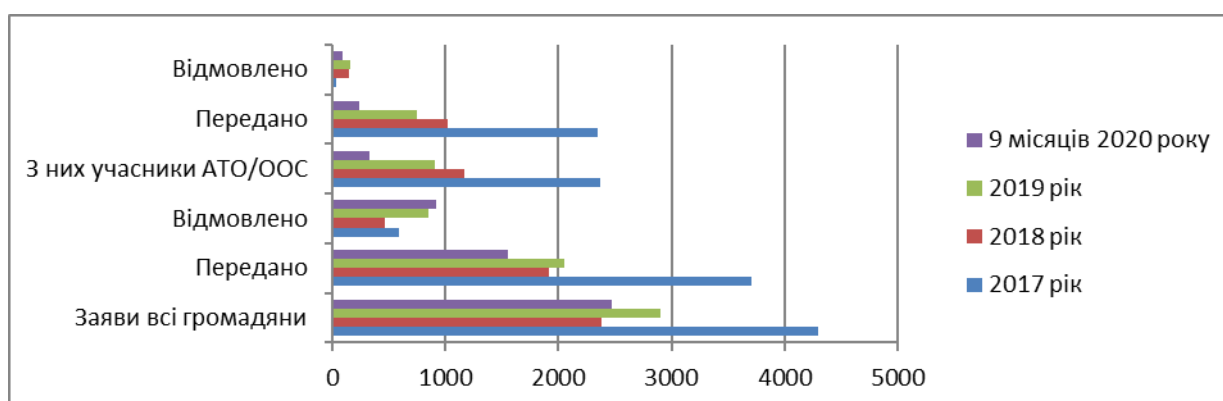

Рисунок 2.10 - Розгляд заяв про передачу земельних ділянок у власність

Враховуючи те, що діючим законодавством чітко не визначено причин, на підставі яких відхиляються звернення громадян про отримання землі, дане говорить про можливі не мотивовані відмови у затвердженні документації із

землеустрою та передачі земельних ділянок у власність громадянам, в тому числі учасникам АТО/ООС, та потребує врегулювання шляхом впровадження законодавчих змін, в тому числі стосовно децентралізації повноважень Держгеокадастру, пов'язаних з розпорядженням землями державної власності сільськогосподарського призначення.

2.3 Оцінка ефективності змін з погодження документації із землеустрою за принципом екстериторіальності

Головне управління в рамках завдань, визначених з метою реалізації повноважень Держгеокадастру на території області, здійснює розгляд і погодження землевпорядної документації, результатом чого є видача висновку про погодження, або непогодження такої документації.

З ціллю елімінації (усунення) корупційних небезпек та ризиків Кабінетом Міністрів України постановою від 31.08.2016 № 580 врегульовано деякі питання запровадження пілотного проекту стосовно застосування принципу екстериторіальності погодження землевпорядної документації, зокрема проєктів землеустрою щодо відведення земельної ділянки територіальними органами Держгеокадастру та з 1 жовтня 2016 року землевпорядна документація, а саме згадані проєкти землеустрою, почали розглядатись експертами державної експертизи екстериторіально.

В подальшому з внесенням змін у цю постанову, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 208, з 01.05.2020 екстериторіальному погодження підлягає і інша документація із землеустрою, включаючи проєкти землеустрою стосовно отримання земельних ділянок.

Цією постановою Урядом встановлено Тимчасовий порядок взаємодії між територіальними органами Держгеокадастру під час реалізації пілотного проекту, який передбачає екстериторіальне погодження всієї землевпорядної документації експертами державної експертизи.

Вказаним Тимчасовим порядком передбачено, що розробник документацій із землеустрою здаватиме на погодження землевпорядну документацію до одного територіального органу Держгеокадастру, а погоджуватиме її

територіальний орган, який вибирається в автоматичному режимі спеціальною програмою, яка регулює електронний документообіг Держгеокадастру.

Так, з метою забезпечення виконання даної постанови Кабінету Міністрів України на території Тернопільської області відповідними наказами керівників територіальних підрозділів Головного управління визначені відповідальні працівники, які здійснюють прийом та реєстрацію в автоматизованій системі документообігу «ДОК ПРОФ 3.0» проєктів землеустрою стосовно відведення земель та інших землевпорядних документацій.

З 2017 року по 01.10.2020 року фахівцями Тернопільської області зареєстровано та направлено на погодження 37910 документацій із землеустрою, з них 24602 документації надійшли в он-лайн режимі через електронний сервіс e.land.gov.ua, що становить 65%.

Зокрема, у 2017 році – 7765 документацій, з них 1165 через віддалений доступ (он-лайн), або 15%, у 2018 – 9177, з них он-лайн 5501 (60%), у 2019 – 10306, з них он-лайн надійшло 7875 (76%), та за дев'ять місяців 2020 року – 10662, он-лайн 10061 (94%).

До 01.05.2020 року Головним управлінням, після розподілу електронною системою документообігу Держгеокадастру, до інших областей направлялись виключно проєкти землеустрою стосовно відведення земель.

В подальшому направлялись і інші документації із землеустрою, але проєкти землеустрою складають переважну більшість, оскільки інших документацій із землеустрою через Головне управління направлено всього 390, тобто менше 0,04% від 10662 документацій, що направлені за 9 місяців 2020р.

Динаміка процесу реалізації екстериторіального принципу погодження землевпорядної документації на території області, пов'язана з реєстрацією та подальшим відправленням її до Держгеокадастру та такого розподілу по всій території України представлена на рисунку 2.10.

Очевидно із року в рік відсоток документації із землеустрою направленої сертифікованими інженерами-землевпорядниками стосовно земельних ділянок, розташованих на території Тернопільської області, для розгляду та погодження у інші територіальні органи Держгеокадастру, що розташовані поза межами нашої

області, збільшувався і фактично наблизився до 100 відсотків. Такий стан погодження землепорядної документації свідчить про те, що контакт з чиновниками, які приймають участь у цьому процесі зведений до мінімуму, та значно зменшує корупційні ризики від таких контактів.

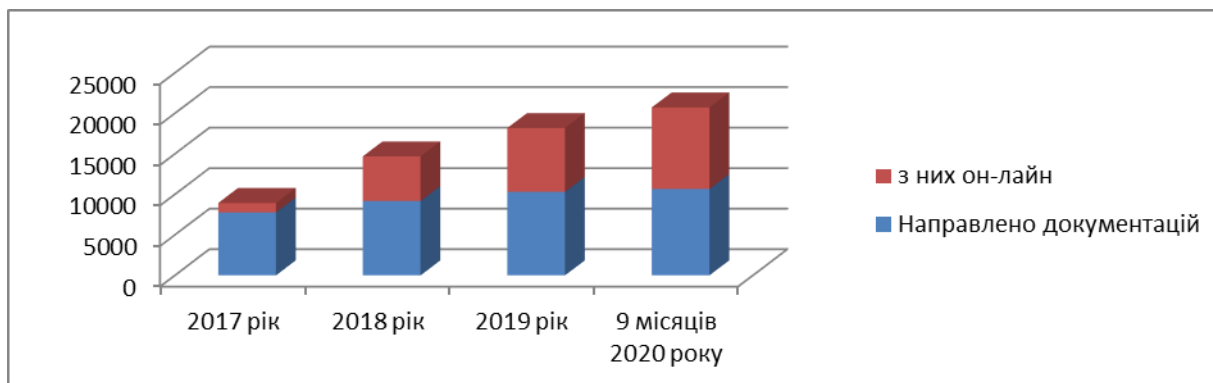

Рисунок 2.10 - Кількість документацій із землеустрою зареєстрованих та направлених на погодження за принципом екстериторіальності до інших областей

Разом з тим, станом на 01.10.2020 на території області опрацювання документації із землеустрою, що надходить на розгляд за принципом екстериторіальності з інших областей України здійснюється фахівцями, які набули статус експерта державної експертизи в кількості 47 осіб.

Ці особи склали відповідний кваліфікаційний іспит у Держгеокадастрі, шляхом проходження тестування та усної співбесіди з членами Кваліфікаційної комісії Держгеокадастру.

Зокрема, у 2016 році іспит склали 5 спеціалістів, що зафіксовано протоколом засідання спеціальної Кваліфікомісії від 21.09.2016 №145, у 2017 році – 20 фахівців (за результатами співбесіди 08.02.2017 з керівниками структурних підрозділів Головного управління у районах області (визначено 6 керівників) та згідно протоколів засідань спеціальної Кваліфікомісії від 21.04.2017 №115 (10 фахівців) та від 19.12.2017 №145 (4 спеціалісти), у 2020 році – 24 експерти державної експертизи, в тому числі: 1 – протокол від 19.02.2020 №189, та ще 23 – протокол від 03.04.2020 №216. Всього 49 експертів державної експертизи, 2 з яких звільнились з займаних посад.

Під час виконання впровадженого пілотного проєкту щодо екстериторіального розгляду землепорядної документації даними експертами державної експертизи з 2017 року по 01.10.2020 року прийнято до опрацювання з інших областей 64075 документацій із землеустрою. За результатами їх розгляду видано 47945 висновків про погодження документації та 16130 висновків про відмову у погодженні, що становить 25%.

До 01.05.2020 на розгляд та погодження до Головного управління поступали тільки проєкти землеустрою стосовно відведення земель.

В подальшому надходили і інші документації із землеустрою, але проєкти землеустрою складають переважну більшість, оскільки інших документацій із землеустрою до Головного управління надійшло всього 290, тобто 0,01% від 20103 документацій, що надійшли за 9 місяців 2020 року.

Кожного року збільшувалась кількість документацій, що надходила на розгляд та погодження, 2017 рік – 10881, 2018 – 14847, 2019 – 18244 та 9 місяців 2020 – 20103 документації, але кількість не погоджених документацій значних коливань не зазнала (2017 – 3782, 2018 – 4441, 2019 – 4320 та 9 місяців 2020 – 3587), тобто відсоток негативно оцінених документацій постійно зменшується 2017 – 35%, 2018 – 30%, 2019 - 24%, 9 місяців 2020 – 18% від тих документацій, що надійшли до Головного управління.

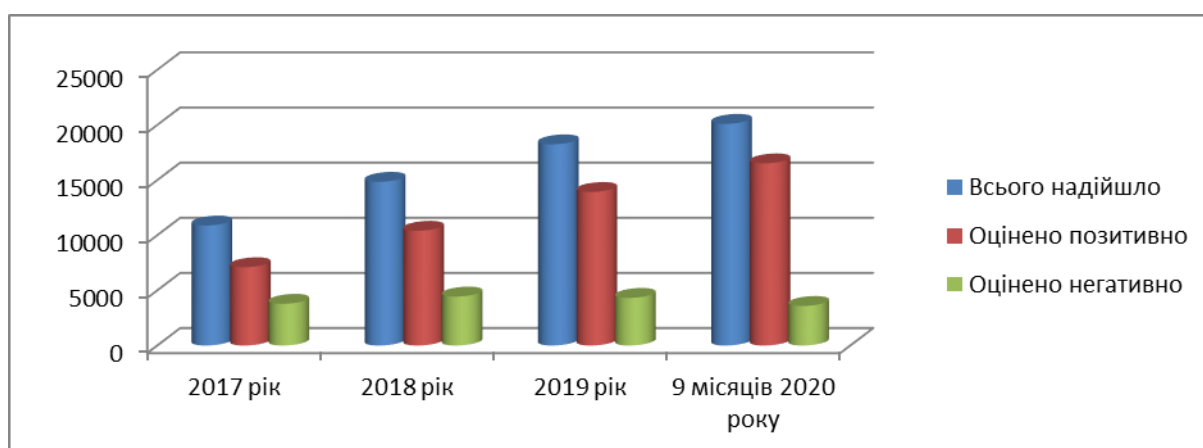

Рисунок 2.11 - Результати розгляду документації із землеустрою експертами державної експертизи Головного управління

Аналіз переважних причин непогодження землепорядної документації

зводиться до зауважень, пов'язаних з:

- не відповідністю кадастрового плану земельної ділянки вимог статей 3, 11 та 34 Закону України «Про Державний земельний кадастр»;
- з порушенням вимоги частини 4 статті 116 ЗКУ щодо отримання земельних ділянок фізичними особами у межах норм, визначених цим Кодексом, один раз по кожному виду використання, коли для передачі безоплатно у приватну власність запроектовано дві земельні ділянки одній особі;
- не врахуванням при розробленні проекту приписів статті 65 ЗКУ, відповідно до змісту яких землями промислового призначення визнаються земельні ділянки надані підприємствам, установам та організаціям для здійснення відповідної діяльності.

Спостерігались і інші зауваження, пов'язані з проведенням топографо-геодезичного знімання, підтвердженням кваліфікації виконавців робіт, намагання змінити цільове призначення землі в обхід встановленого мораторію, яким забороняється відчуження земельних ділянок для ведення товарного сільськогосподарського виробництва тощо.

При цьому, під час усунення зауважень експертів державної експертизи, розробники землевпорядної документації у коректурних аркушах часто вказують на розбіжності у трактуванні положень законодавства та рахують це недоліком екстериторіального принципу розгляду землевпорядної документації.

Якщо отримано висновок про відмову в погодженні проекту землеустрою, виконавець після виправлення недоліків подає його для погодження повторно.

Проекти розглядаються експертами державної експертизи, що вибрані спеціальною електронною системою Держгеокадастру випадково, у разі непогодження проекту та повторного його надання на розгляд процес починається по новому, та проєкт розглядається іншим експертом, який вправі оцінити його зі своєї точки зору.

На сьогодні не впроваджена єдина методологія розгляду проєктів експертами. Також, немає законодавчо встановлених правил та вимог до проєктів землеустрою, за винятком окремих документів, що входять до його складу. Спроби створити еталон проєкту були не вдалими, відтак доцільно

створити еталон такого проєкту, щоб уникнути різних трактувань законодавства експертами.

Самому статусу експерта державної експертизи необхідно законодавче підкріплення, що дозволить робити спеціалізований відбір експертів, та підвищить їх відповідальність перед законом за прийнятті рішення.

Недоліки діючого земельного законодавства при розгляді землепорядної документації експертами державної експертизи, мають негативний вплив на реалізацію цієї реформи та сприяють порушенням зі сторони посадових осіб територіальних органів Держгеокадастру.

Кількість документацій із землеустрою, розглянутих експертами державної експертизи Головного управління становить 64075, в порівнянні з направленими з території області 37910 документаціями, на 26165 документацій більше, що на 69 відсотків більше від направлених.

Таким чином, в цілому на території України не забезпечено рівномірного розподілу між експертами територіальних органів Держгеокадастру кількості документацій із землеустрою, які ними розглядаються та направляються для розгляду в інші області. Зокрема, відомості по Тернопільській області в розрізі років це підтверджують.

Так, у 2017 році було направлено до інших областей 7765 документацій в порівнянні з розглянутими 10881, на 3116 більше (40%).

У 2018 році направлено 9177, а розглянуто 10406, більше на 5670 (62%).

У 2019 – 10306 проти 16516 розглянутих документацій, більше на 7938 (77%).

А за 9 місяців 2020 року направлено 10662 документації для погодження в інші області, коли розглянуто 20103, або 89%.

Із року в рік дисбаланс збільшується з 40% до 89%, що потребує прийняття відповідних управлінських рішень Держгеокадастром.

Забезпечення державою конституційних прав фізичних осіб на землю є сьогодні одним із пріоритетних завдань України, що декларується у проєктах законів та державних нормативно-правових актах, концепціях, програмах та стратегіях розвитку, що обговорюється суспільством, науковцями та

державними службовцями. Відведення земельних ділянок у власність учасникам АТО/ООС є першим пріоритетом, як форма їх соціального захисту та реабілітації.

На території Тернопільської області ефективно впроваджується земельна реформа у частині прийняття рішень щодо відведення земель та землепорядної документації.

В той же час відзначимо, що Держгеокадастр повинен інтенсивніше реагувати на зростання запитів суспільства стосовно передачі повноважень розпорядження землями сільськогосподарського призначення до компетенції територіальних громад. Це дозволить сформувати позитивну думку суспільства стосовно сфери земельних відносин та підвищить вартість українських земель. Складна ситуація складається з координацією діяльності експертів державної експертизи, які самі зацікавлені у впровадженні інструментів еталонної уніфікації вимог до документації із землеустрою.

Окремою проблемою є стереотипне відношення до органів державної влади, що забезпечують регулювання земельних відносин та приймають рішення про передачу у власність земель громадянам, як потенційно корупційних.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ПРИ РОЗПОРЯДЖЕННІ ЗЕМЛЯМИ ТА ПОГОДЖЕННІ ЗЕМЛЕВПОРЯДНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

3.1 Оптимізація процедури відведення громадянам земельних ділянок безкоштовно у власність

За результатами аналізу надання Головним управлінням послуг, пов'язаних з відведенням земельних ділянок у власність громадянам, шляхом прийняття організаційно – розпорядчого акту – наказу, на підставі якого спочатку надається дозвіл на розроблення документації із землеустрою, а потім така документація затверджується та земельна ділянка передається у власність, виявлено ряд проблемних питань, які можливо врегулювати шляхом їх удосконалення. До Головного управління звертаються громадяни зі всієї області, самі клопотання подаються громадянами особисто, або уповноваженими особами за нотаріально посвідченою довіреністю. Щоб подати заяву на отримання дозволу на розроблення документації із землеустрою необхідно добратись до обласного центру затративши кошти та час. Це створює громадянам перепони та незручності. Однак, подаючи заяву безпосередньо у Головному управлінні можна отримати консультацію кваліфікованого спеціаліста та подати вивірений пакет необхідних документів.

Існує інший спосіб отримання дозволу на складання землевпорядної документації, а саме, відправити клопотання засобами поштового зв'язку. Однак, в даному випадку заявники часто неправильно формулюють саму заяву, що в результаті приводить до отримання відмови у такому наданні. Електронний формат подачі клопотання про надання дозволу на виготовлення землевпорядної документації через сервіс Держгеокадастру запрацював нещодавно. Як показав перший досвід його застосування він досить зручний, але знову є проблема з характеристиками, які вказує заявник стосовно бажаної до відведення земельної ділянки. Як результат відмова у наданні дозволу.

Сам отриманий дозвіл на складання землепорядної документації, ще не гарантує її отримання у власність, а являється тільки наміром, та потребує подальшого її розроблення згідно встановлених стандартів, норм та правил у сфері землеустрою. Оскільки документація розробляється кваліфікованими інженерами – землепорядниками, які володіють необхідним технічним та технологічним потенціалом, доцільно доручати подачу заяв на отримання дозволів самим розробникам документації. Невід’ємною частиною клопотання про надання дозволу являється викопіювання стосовно орієнтовного місця знаходження земельної ділянки. Громадяни не в змозі самостійно його виготовити якісно щоб воно дозволило виконавцям, що готують керівництву проекти рішень Головного управління з цього приводу, встановити бажане місцезнаходження земельної ділянки та оцінити його відповідність вимогам законів, містобудівній документації тощо.

Відсутність можливості здійснити таку оцінку може привести до підготовки необґрунтованого рішення та навіть порушення земельного законодавства. Законодавчих вимог до самого викопіювання не існує, це породжує різного роду спекуляції та створює корупційні ризики. Якщо чітко на нормативно-правовому рівні регламентувати вимоги до викопіювання стосовно орієнтовного місця знаходження земельної ділянки, прийняття рішень буде більш обґрунтоване, зменшиться кількість можливих порушень земельного законодавства. Кваліфіковані інженери – землепорядники в змозі підготувати таке викопіювання. Також, можна скористатись адміністративною послугою Держгеокадастру подавши заяву на отримання викопіювання з Державного земельного кадастру. Плата за таку послугу складає 0,03 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, наприклад з 1 січня 2020 року у сумі 2102 грн., що становить 63грн. Обкоп., без урахування комісії банку. Ця послуга надається протягом 10 робочих днів з дати реєстрації заяви. Якщо таку послугу повністю перевести у цифровий формат, можна говорити про відміну платні за неї.

Оцінку соціально-економічного ефекту такої відміни проведемо за 2017-2019 роки та 9 місяців 2020 року за наступною формулою (3.1):

$$\text{Впвз} = \text{Кз} \times \text{Впв},$$

де Впвз – вартість послуги за рік;

Кз – кількість звернень громадян про надання дозволу за рік;

Впв – вартість плати за вкопіювання (0,03 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб з 1 січня оцінюваного року).

Враховуючи прожиткові мінімуми для працездатних осіб з 1 січня 2017 – 1544грн., 2018 - 1700грн., 2019 – 1936грн., 2020 – 2102грн., вартість плати за вкопіювання буде становити 46грн. 32коп., 51грн., 58грн. 08коп. та 63грн. 06коп., відповідно. Зважаючи на кількість поданих клопотань громадян про надання дозволу на виготовлення землепорядної документації у 2017 – 5936, 2018 – 3918, 2019 – 5033 та за 9 місяців 2020 – 3985, за формулою 3.1 отримаємо Впвз по роках: 2017 – 274 956грн., 2018 – 199 818грн., 2019 – 292 317грн. та за дев'ять місяців 2020 – 251 294грн.

$$\text{Впвз}_{2017} = 5936 \times 46,32 = 274\,956 \text{ грн.}$$

$$\text{Впвз}_{2018} = 3918 \times 51 = 199\,818 \text{ грн.}$$

$$\text{Впвз}_{2019} = 5033 \times 58,08 = 292\,317 \text{ грн.}$$

$$\text{Впвз}_{9\text{місяців}2020} = 3985 \times 63,06 = 251\,294 \text{ грн.}$$

Всього за досліджений період громадяни змогли б зберегти понад 1 мільйон гривень, таким чином держава підтвердила б свою соціальну спрямованість та піклування про добробут людей (рисунок 3.1).

Відтак, пропонується регламентувати вимоги до вкопіювання з планово-картографічних матеріалів, та у зобов'язальному порядку на законодавчому рівні закріпити норму про подання вкопіювання встановленого зразка, або вкопіювання з кадастрової карти (плану).

Окрім цього, оскільки у структурі Головного управління функціонують структурні підрозділи у всіх районах області та м. Тернополі, доцільно приймати клопотання громадян за місце знаходження земельної ділянки або в електронній формі, уникнувши зайвих витрат на переїзди.

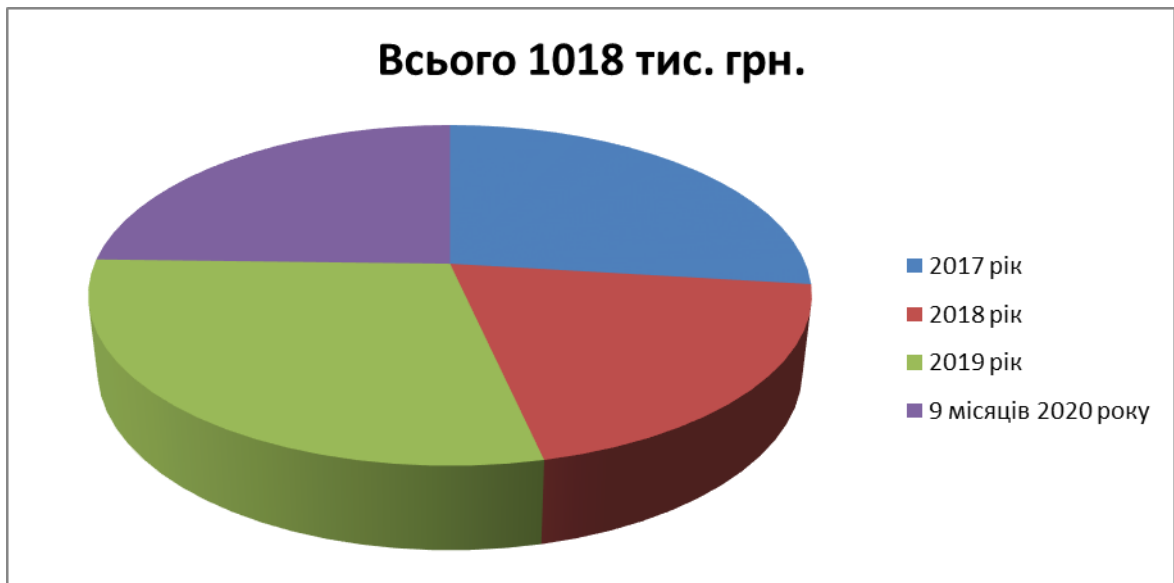

Рисунок 3.1 – Заощаджені кошти громадян від спрощення процедури отримання дозволів на розроблення землепорядної документації

З різних причин значна кількість громадян по даний час не оформила права власності на земельні ділянки, які перебувають у їх користуванні на підставі рішень органів місцевого самоврядування без передачі їх у власність (городи, присадибні ділянки, ділянки в межах садових товариств) та продовжує їх використовувати без належно оформлених документів.

В даному випадку рекомендується встановити законодавчу норму, щоб громадяни приступали до розроблення документації із землеустрою без надання дозволу на її виготовлення, а у склад документації включали лише вкопійовання встановленого зразка, погоджене органом місцевого самоврядування.

У майбутньому при 100% відсотковому наповненні Державного земельного кадастру відомостями про всі землі України, можна відмовитись від такого нормативного документу, як дозвіл на складання документації із землеустрою, замінивши його вкопійованням встановленого зразка, погодженого з місцевою громадою.

В даний час у Головному управлінні безпосередньо розглядом клопотань громадян про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою займається 12 спеціалістів при їх середньомісячній заробітній платі 10690 гривень, що фінансується з державного бюджету. Розрахунок загальних

витрат на заробітну плату працівникам Головного управління, які практично виконують функції, що можна спростити та перевести в інший формат, проведемо за формулою 3.2.

$$\text{Взпр} = \text{Кп} \times \text{ЗПсм} \times 12 \quad (3.2)$$

де Взпр – загальні витрати на заробітну плату в рік;
Кп – кількість працівників, що можливо вивільнити;
ЗПсм – середньомісячна заробітна плата (10690грн.);
12 – сталий коефіцієнт, що дорівнює кількості місяців у році.

$$\text{Взпр} = 12 \times 10690 \times 12 = 1\,539\,360 \text{ грн.}$$

В результаті отримуємо цифру 1 539 360 грн. бюджетних коштів у рік тільки в масштабах Тернопільської області, які можна заощадити та направити на реалізацію соціальних функцій держави. Самі вивільнені чиновники повинні розуміти, що формальний підхід до своєї роботи не дає можливості спокійно «почивати на лаврах», а необхідно рухатись в ногу з сучасними тенденціями розвитку суспільства, опановувати нові професійні навички та орієнтуватись у виборі професії на динамічну ситуацію в потребах економіки та громадського суспільства.

Коли документація з землеустрою розроблена та погоджена у встановленому порядку згідно діючого законодавства вона підлягає затвердженню з одночасною передачею її у власність громадянину та подальшою реєстрацією прав на неї в державних органах юстиції. Разом з тим, державний кадастровий реєстратор при внесенні відомостей про земельну ділянку у державний земельний кадастр на підставі розробленої документації із землеустрою, згідно з вимогами частини 5 статті 24 Закону України «Про державний земельний кадастр», перевіряє її відповідність вимогам законодавства [28]. Крім цього, відповідно до порядку затвердження документації із землеустрою встановленого частиною 9 статті 118 ЗКУ відповідний орган державної влади чи місцевого самоврядування затверджує документацію із

землеустрою та передає земельну ділянку у власність. Підстави відмови у вимогах цієї статті відсутні. Відтак, пропонується вважати реєстрацію земельної ділянки у державному земельному кадастрі одночасно реєстрацією права власності на неї.

Таким чином, громадянам не потрібно буде подавати клопотання до уповноважених органів про затвердження документації із землеустрою та здійснювати в подальшому таку реєстрацію ще в органах юстиції. Тим більше між реєстром Державного земельного кадастру та реєстром органів юстиції на законодавчому рівні врегульовано питання обміну інформацією між ними. Зокрема, постановою Кабінету Міністрів України від 03.06.2013 № 483, затверджено Порядок інформаційної взаємодії між державним земельним кадастром, іншими кадастрами та інформаційними системами [26].

Для реалізації цієї пропозиції необхідно внести відповідні зміни у статтю 118 Земельного кодексу України, статтю 24 Закону України «Про Державний земельний кадастр» та статтю 50 Закону України «Про землеустрій».

Зокрема:

- у статті 118 Земельного кодексу України виключити частину 1,2, 7, 8 та 11, а частини 6, 9 та 10 викласти в іншій редакції та встановити відповідну нову нумерацію частин;
- частину 9 статті 24 Закону України «Про Державний земельний кадастр» викласти в іншій редакції;
- із частини 3 статті 50 Закону України «Про землеустрій» виключити абзаци 4 та 5, а абзац 15 викласти в іншій редакції.

Запропоновані законодавчі змін представлені у додатку Б.

Приведемо порівняльну таблицю 3.1 спрощення процедури отримання земельної ділянки безкоштовно у власність.

Реалізація пропозицій, наведених в таблиці 3.1, спростить процедуру відведення земельної ділянки в двічі, зекономить ресурси та мотивує громадян повірити у сервісну функцію державних органів. Збалансування відносин між державою та громадянами відіграє велику роль у подальшому розвитку держави та приводить до стабільного зростання доходів населення.

Таблиця 3.1 – Пропозиції стосовно спрощення процедури відведення

земель

Назва заходу	Опис процесу виконання	Термін виконання	Вартість	Пропозиції
Подання клопотання про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою	Громадянин подає заяву до Головного управління	В день подання	0 грн.	Виключити
Прийняття рішення про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою	Головне управління приймає наказ про надання або відмову у наданні дозволу	До 30 днів	0 грн.	Виключити
Розроблення документації із землеустрою	Розроблення документації із землеустрою за договором	Не більше 6 місяців з моменту укладення договору	За домовленістю (орієнтовно 2,5 – 3,5 тис. грн.)	Без змін, з доповненням документації викопіюванням
Погодження документації із землеустрою	Видача екстериторіального висновку про погодження документації	До 10 робочих днів	0 грн.	Без змін
Реєстрація земельної ділянки у Державному земельному кадастрі	Здійснює державний кадастровий реєстратор Держгеокадастру за зверненням розробника	До 14 робочих днів	0 грн.	Без змін
Рішення про затвердження землевпорядної документації та передачу земельної ділянки у власність	Приймає Головне управління після отримання документації ЦНАП	До 14 робочих днів	0 грн.	Виключити
Реєстрація права власності на земельну ділянку	Державні органи юстиції та нотаріуси	До 14 робочих днів	203 грн.	Виключити

Прийняття на законодавчому рівні таких змін дозволить громадянам

уникнути зайвих витрат на реєстрацію земельної ділянки додатково у реєстрі речових прав. Окрім самих витрат на вчинення реєстраційних дій, таке нововведення приведе і до зменшення формалізованих функцій чиновників та їх непомірної кількості сконцентрованої в роздутих штатах органах земельних ресурсів та юстиції. Сервісна роль української держави у регулюванні правових відносин у земельній сфері буде розвиватись у сторону комфортного життя людей.

На території Тернопільської області вперше реєструється біля 5-6 тисяч земельних ділянок щорічно. Розмір адміністративного збору при державній реєстрації права власності у строк не більше 14 робочих днів складає 0,1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб (2020 рік – 2102 грн., що становить 210 грн.). Тобто, на реєстрацію права власності земельної ділянки в органах юстиції громадяни у рік витрачають 1,05-1,26 млн. грн., які вони можуть витратити на свої соціальні потреби та підвищити добробут своєї сім'ї.

Державні функції в частині отримання громадянами земель надто заплутані та незрозумілі більшості громадян. Щоб добитись свого законного права на землю люди роками оббивають пороги адміністративних установ. У багатьох громадян не вистачає терпіння на проходження надто зарозумілої та заформалізованої процедури відведення земельної ділянки. Напруга у суспільстві наростає, громадська думка про органи земельних ресурсів виплескується у засобах масової інформації. Її постійно підігривають повідомлення про затримання чергового хабарника, рідко хто з яких поніс заслужене покарання. В результаті правоохоронні органи демонструють свою неспроможність подолати існуючі перепони, довіра до судової системи на низькому рівні. Такий стан речей може привести до соціальних вибухів. Громадяни зневіряються у можливостях держави навести порядок у сфері земельних правовідносин, іноземні партнери висловлюють занепокоєність станом справ з рівнем корупції у державі.

Встановлений на сьогодні порядок отримання земельних ділянок у власність громадянами потребує суттєвих змін. У підсумку пропонується виключити такі встановлені законом процедури відведення землі, як внесення

клопотання про надання дозволу на виготовлення землепорядної документації, а без клопотання відпаде потреба і у прийнятті відповідного рішення, як рішення про отримання землі у власність з подальшою реєстрацією земельної ділянки у реєстрі нерухомого майна. Поступальний рух у цьому напрямку потребує сам дух громадських настроїв у суспільстві по відношенню до бюрократизованих структур територіальних органів Держгеокадастру. Їх реорганізація в офісні центри обслуговування громадян та винятково сервісна функція скоріш за все неминуча.

До підготовки рішення про затвердження землепорядної документації та передачу земельної ділянки у власність у Головному управлінні задіяні 12 кваліфікованих спеціалістів, така ж кількість професійних людей потрібна і для реєстрації права власності на земельну ділянку в органах юстиції. Всього 24 спеціалісти. Використовуючи формулу 3.2 отримуємо:

$$\text{Взпр} = 24 \times 10690 \times 12 = 3078720 \text{ грн.}$$

Отже, при середньомісячній заробітній платі одного фахівця у сумі 10690 гривень, що фінансується з державного бюджету при їх вивільненні можна заощадити 3 078 720 грн. бюджетних коштів у рік тільки в масштабах Тернопільської області.

3.2 Пропозиції щодо удосконалення реалізації пілотного проекту стосовно екстериторіального погодження документації із землеустрою

Реалізація громадянами права власності на землю здійснюється за результатами розроблення землепорядної документації, яка підлягає погодженню у порядку, встановленому статтею 186-1 ЗКУ. Впродовж останніх чотирьох років Головне управління приймає участь у реалізації пілотного проекту щодо екстериторіального погодження землепорядної документації. Цей проект приніс цілу низку позитивних змін у реалізацію державної політики у сфері землеустрою.

Зокрема, значно зменшились корупційні ризики, пов'язані з

безпосередніми контактами розробників і керівників територіальних органів Держгеокадастру, які приймали рішення погоджувати чи не погоджувати документацію із землеустрою під впливом суб'єктивних обставин. Участь у погодженні землевпорядної документації експертів державної експертизи, які випадково вибрані електронними засобами Держгеокадастру, дозволила їм приймати самостійні, незалежні та обґрунтовані висновки про погодження чи відмову у погодженні документації із землеустрою. Розробники документації із землеустрою змогли типізувати основні зауваження та пропозиції до неї та виготовляти землевпорядну документацію згідно цих вимог, що привело до зменшення кількості відмов у її погодженні.

В такій ситуації абсолютно логічно виглядає пропозиція розробити еталон проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та окремими нормативно – правовими актами встановити вимоги до документів, що входить до його складу, згідно з вимогами статті 50 Закону України «Про землеустрій». Спроби стандартизації вимог до документації із землеустрою неодноразово робились різними науковими установами системи вищої освіти, але доопрацьовані та доведені до затвердження нормативно - правовим актом так і не стались.

В системі Держгеокадастру функціонує ціла низка державних підприємств. Зокрема, 24 науково – дослідних та проєктних інститути землеустрою, в тому числі ДП «Тернопільський науково – дослідний та проєктний інститут землеустрою», робота якого координується Головним управлінням. Ці державні установи повинні б займатись науково – дослідною роботою у сфері землеустрою, але в даний час це не так, оскільки вони орієнтовані на розроблення землевпорядних документацій, що приносить дохід. Держава повністю відмовилась від фінансування науково-дослідних робіт, а за зароблені кошти керівники цих підприємств не бажають здійснювати наукову роботу. Відтак, у цьому напрямку Держгеокадастр повинен активізувати роботу і зорганізувати розроблення еталону проєкту землеустрою власними силами, при цьому забезпечити його супровід до затвердження окремим нормативно – правовим актом Кабінету Міністрів України.

Реалізація пілотного проекту проявила і низку інших проблем, що потребують вирішення. По - перше, статус пілотного доцільно змінити на постійний, оскільки він показав свою ефективність. Для цього необхідні актуальні законодавчі зміни у положення статті 186-1 Земельного кодексу України, яка регламентує порядок погодження документації із землеустрою. Відтак, Держгеокадастр повинен через Кабінет Міністрів України невідкладно ініціювати конкретні законодавчі ініціативи, підготувати проекти необхідних законів, які повинна підтримати Верховна Рада України.

По – друге, сам статус експертів державної експертизи, що здійснюють розгляд та погодження землепорядної документації ніяким чином не визначений. Так дійсно їх добір здійснюється відповідно до вимог, що встановлені Законом України «Про державну експертизу землепорядної документації», у якому статусу експерта державної експертизи присвячений цілий розділ. Однак, даний Закон ніяким чином не регламентує погодження документації із землеустрою, а стосується проведення її експертизи, як окремого напрямку діяльності. Спеціалісти Головного управління здійснюють розгляд та погодження землепорядної документації, видають та підписують висновки, як експерти державної експертизи, що нічим не визначено, окрім запису у посадовій інструкції, де зазначено саму функцію а не статус. При цьому, у них існують і інші посадові обов'язки, які вони повинні виконувати. Наприклад, пов'язанні з розглядом різного роду звернень фізичних та юридичних осіб з питань регулювання земельних відносин, виконанням доручень правоохоронних органів та керівництва тощо.

По – третє, в середньому одному експерту Головного управління в день приходиться видавати від 5 до 8 висновків та ще розглядати інші документи. Збільшити кількість експертів проблематично, оскільки у структурі недостатньо спеціалістів, що відповідають необхідним кваліфікаційним вимогам. Вирішити цю проблему можна наступним чином. Серед інших структурних підрозділів у структурі Головного управління функціонує окремий самостійний структурний підрозділ - відділ державної експертизи, у складі якого по штатному розпису повинно працювати 6 спеціалістів, в даний час працює три. Вони здійснюють не

погодження, а державну експертизу документації із землеустрою у встановленому порядку. При цьому в середньому в тиждень кожен із них розглядає одну, дві земельпорядні документації.

Існування такої різної різниці у навантаженні спеціалістів потребує управлінських рішень направлених на її нівелювання [49]. Крім цього, експерти, що погоджують документацію із землеустрою і експерти, що здійснюють державну експертизу такої документації, обидва здійснюють її перевірку на предмет відповідності вимогам законів, стандартам та правилам у сфері землеустрою. При цьому державній експертизі піддається документація, яка вже отримала позитивний висновок експерта, що її погоджував. Очевидним фактом стає дублювання функцій різних експертів державної експертизи, одного, що погоджує документацію із землеустрою, другого, що здійснює її експертизу. Відтак, пропонується об'єднати ці дві функції в одну, та здійснювати тільки погодження земельпорядної документації, а експертизу земельпорядної документації відмінити.

В результаті тільки у Головному управлінні вивільниться 6 фахівців, які отримують середньомісячну заробітну плату у розмірі 10690 грн. за рахунок державного бюджету. За формулою 3.2 проведемо відповідний розрахунок:

$$\text{Взпр} = 6 \times 10690 \times 12 = 769680 \text{ грн.}$$

При цьому зекономлені кошти у сумі 769 680 грн. доцільно направити на стимулювання заробітної плати решти експертів.

Загальний моральний клімат у колективі, де існує не рівноцінний розподіл обов'язків та відповідно навантаження на працівників, приводить до виробничих конфліктів, загострює відчуття несправедливості, породжує незадоволення отриманою заробітною платою. В формуються окремі групи впливу у колективі, моральний клімат наповнюється чутками та міфами. Сформовані неформальні об'єднання протистоять одне одному та заважають організації виконувати поставленні завдання [46]. В результаті керівнику необхідно постійно вживати сумнівних заходів впливу, коли очевидним є простий централізований

перерозподіл обов'язків та зміна організаційної структури організації [48]. Часто керівниками державних установ стають люди, які мають тільки спеціалізовану профільну освіту, не володіють управлінськими навиками, не мають досвіду керівництва людьми, а подекуди і сумнівну репутацію. Відтак, підхід до формування кадрового резерву керівників державних установ, потребує суттєвих змін. Призначення на керівну посаду повинно відбуватись за умови наявності окрім профільної освіти, ще спеціальної у сфері управління, або хоча б за наявності управлінського досвіду. Доречним висловом в даному випадку є народне прислів'я: «Риба згниває з голови».

3.3 Реорганізація структури Головного управління з метою покращення адміністративних послуг у сфері землеустрою

Враховуючи пропозиції, викладені у підрозділах 3.1 та 3.2 цієї магістерської роботи, процеси децентралізації направленні на зміну адміністративно - територіального устрою на передачу повноважень Держгеокадастру з приводу розпорядження державними землями сільськогосподарського призначення територіальним громадам, пропонується утворити іншу структуру Головного управління, ніж представлена на рис. 2.1, направлену на зменшення штатної чисельності та об'єднання функцій, які дублюються. Порівняння структур Головного управління представлено у нижченаведеній таблиці 3.2.

В даний час керівництво Головним управлінням здійснюють начальник та три його заступники. Оскільки нівелюються функції відділу державної експертизи та повноваження щодо розпорядження землями сільськогосподарського призначення пропонується передати територіальним громадам, доцільно залишити першого заступника та заступника начальника - начальника управління з контролю за використанням та охороною земель.

У центральному апараті в управлінні державного земельного кадастру необхідно передбачити відділ державної реєстрації у кількості 20 чоловік, оскільки реєстрацію земельної ділянки у державному земельному кадастрі пропонується вважати одночасно реєстрацією права власності на неї, та відділ

обліку земель у кількості 4 спеціалістів.

Таблиця 3.2 – Порівняння структур Головного управління

Назва підрозділу	Кількість працівників	
	існуюча	запропонована
Керівництво	4	3
Управління державного земельного кадастру	19	24
Управління землеустрою та охорони земель	22	25
Управління з контролю за використанням та охороною земель	36	36
Фінансове управління	16	16
Юридичне управління	16	16
Управління персоналом	11	11
Управління адміністративно-організаційного забезпечення	20	20
Відділ державної експертизи	6	0
Відділ ринку та оцінки земель	7	7
Відділ державного геодезичного нагляду	7	7
Сектор інформаційних технологій та захисту інформації	2	2
Головний спеціаліст з внутрішнього аудиту	1	1
Сектор запобігання та виявлення корупції	2	2
Сектор звернень громадян та доступу до публічної інформації	3	3
Сектор взаємодії зі ЗМІ та громадськістю	2	2
Територіальні підрозділи	191	90
Всього	355	265

У діючому управлінні землеустрою та охорони земель, у зв'язку з обмеженням повноважень стосовно розпорядження землями державної власності сільськогосподарського призначення, запровадженням принципу екстериторіального погодження землевпорядної документації та дубляжем функцій з відділом державної експертизи експерти, необхідно утворити два відділи. Перший - відділ розгляду документації із землеустрою у кількості 20 чоловік, та другий - відділ землеустрою та охорони земель – 5 спеціалістів.

Структуру управління з контролю за використанням та охороною земель, фінансове управління, юридичне управління, управління персоналом та

управління адміністративно-організаційного забезпечення залишити без змін, оскільки їх функції не помінялись.

Ліквідувати відділ державної експертизи, як самостійний структурний підрозділ. Відділи ринку та оцінки земель та державного геодезичного нагляду, всі існуючі сектори залишити та головного спеціаліста з внутрішнього аудиту залишити без змін.

У зв'язку з адміністративно – територіальною реформою та утворенням територіальних громад всі територіальні підрозділи необхідно реорганізувати в управління у Кременецькому, Тернопільському та Чортківському районах штатною чисельністю 25, 35 та 30 спеціалістів, відповідно.

Запропонована структура Головного управління в порівнянні з існуючою передбачає зменшення кількості працюючих осіб з 355 до 265 на 90 спеціалістів, або 25 відсотків.

В результаті при середньомісячній заробітній платі одного спеціаліста у розмірі 10690грн., що фінансується з державного бюджету, відповідно до розрахунку, проведеного за формулою 3.2:

$$\text{Взпр} = 90 \times 10690 \times 12 = 11545200 \text{ грн.}$$

Економія коштів державного бюджету складе 11 545 200 гривень що еквівалентно власному доходу територіальної громади з населенням біля 5 тисяч осіб.

В контексті прийняття 16 листопада поточного року постанов Кабінету Міністрів України №1113 та №1118 [5, 25], що розвивають основні директиви Указу Президента України Володимира Зеленського від 15.10.2020 №449/2020, яким внесено новий імпульс у реформування земельних правовідносин в Україні, пов'язаних з децентралізацією владних повноважень Держгеокадастру, серед іншого, в частині передачі земель державної власності сільськогосподарського призначення територіальним громадам та передбаченої ліквідації територіальних органів Держгеокадастру [6], пропозиції висловленні у даній магістерській роботі, виглядають такими, що мають практичну реалізацію.

Функції управліннь Держгеокадастру після проведення реформування будуть носити офісний характер, який буде зорієнтований на сервісне обслуговування громадян, виключить залежність рядових державних службовців від необґрунтованих рішень керівника, оскільки новоутворенні управління будуть структурними підрозділами Держгеокадастру, що надзвичайно важливо оскільки за останні три роки тільки у Головному управлінні почергово було змінено 7 керівників. Така плинність кадрів говорить сама за себе. Нестабільність системи управління Держгеокадастром спричинена через мірною концентрацією повноважень, байдужістю до проблем людей спеціалістів цієї структури, високими корупційними ризиками. В результаті сформувалась негативна суспільна думка про цю структуру, а її працівники виявились не готовим до структурних змін. Як наслідок потрібні подальші ефективні рішення у сфері регулювання земельних відносин, яка нерозривно пов'язана з наданням послуг у сфері землевпорядкування.

Крім цього, існуюча в даний час процедура отримання земельних ділянок громадянами безкоштовно у власність, яка передбачає надання їм послуг у сфері землеустрою, надто забюрократизована, часто їм не зрозуміла та достатньо пролонгована у часі. При існуючих нормах законодавства процес оформлення громадянами правопосвідчувальних документів на землю триває майже рік, а часто і два - три, у випадку коли не добросовісні чиновники створюють штучні перепони та надають необґрунтовані відмови у наданні дозволів на розроблення документації із землеустрою, відмовляються її погоджувати та затверджувати.

Запропоновані шляхи удосконалення надання адміністративних послуг у сфері землеустрою, пов'язані з введенням нових законодавчих норм, відмовою від деяких надзвичайно складних процедур надання адміністративних послуг у сфері землеустрою та і їх самих, скоротять строк оформлення землевпорядної документації та отримання земельних ділянок у власність вдвічі.

Окремо назріла необхідність в остаточній реалізації дистанційного принципу екстериторіального погодження землевпорядної документації, в реорганізації територіальних органів Держгеокадастру, яка запропонована на прикладі Головного управління, та розроблення еталону проекту землеустрою

щодо відведення земельної ділянки.

Внаслідок удосконалення адміністративних послуг у сфері землеустрою, внесених за результатами дослідження, жителі Тернопільської області зможуть заощадити біля 2 мільйонів гривень у рік, а державний бюджет отримати понад 11,5 мільйона гривень зекономлених коштів.

Зменшення владних повноважень Держгеокадастру щодо розпорядження сільськогосподарськими землями та уникнення дубляжу функцій при погодженні та експертизі землевпорядної документації, потребує невідкладної його реорганізації та скорочення чисельності працівників.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Особливості охорони праці в Управлінні землеустрою та охорони земель

Предметом дослідження умов охорони праці був один із самостійних структурних підрозділів Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області (далі – Головне управління), а саме Управління землеустрою на охорони земель (далі – Управління).

Основними завданнями охорони праці в Управлінні, являються запобігання можливим небезпекам здоров'ю працівників пов'язане з пожежною безпекою, оскільки в Управлінні зберігається велика кількість документів, які ним продукуються, з дотриманням правил поведження з оргтехнікою, яка використовується кожним фахівцем для виконання, покладених на них посадовими інструкціями завдань, з дотримання правил зберігання документів в архівному приміщенні.

Аналіз умов праці проводився в Головному управлінні, згідно штатного розпису якого в ньому мають працювати 355 працівників, в даний час працюючих фахівців 291, 64 посади, або 18% залишаються вакантними, з них 22 спеціалісти в Управлінні, працюючих - 18, з них 4 працівниці перебувають у відпустці по догляду за дитиною віком до 3 років, чотири посади вакантні, що становить теж 18%. Управління розміщується у 4 кабінетах на 4 поверсі ДП «Тернопільський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою» по вул. Лисенка, 20а у м. Тернополі. Зокрема, кабінет №1 площею 13,5 м², об'ємом 40,5м³, 1 вікно 1,7м x 1,7м, який освітлюється денним світлом та одним люмінесцентним світильником, в ньому розміщується 2 спеціалісти, на кожного з яких приходиться 6,75м² площі та 20,25м³ об'єму приміщення. Спільні (спарені) кабінети №2, №3, № 4, відповідно: площею 20 м², об'ємом 60м³, 1 вікно 1,7м x 1,7м, який освітлюється денним світлом та двома люмінесцентними світильниками, в ньому розміщується 3 спеціалісти, на кожного з яких

приходиться $6,67\text{м}^2$ площі та 20м^3 об'єму приміщення; площею 20 м^2 , об'ємом 60м^3 , 1 вікно $1,7\text{м} \times 1,7\text{м}$, який освітлюється денним світлом та двома люмінесцентними світильниками, в ньому розміщується 3 спеціалісти, на кожного з яких приходиться $6,67\text{м}^2$ площі та 20м^3 об'єму приміщення; площею $40,32\text{ м}^2$, об'ємом $120,96\text{м}^3$, 2 вікна $1,7\text{м} \times 1,7\text{м}$, який освітлюється денним світлом та 4 люмінесцентними світильниками, в ньому розміщується 6 спеціалістів, на кожного з яких приходиться $6,72\text{м}^2$ площі та $20,16\text{м}^3$ об'єму приміщення. З метою дослідження отримано статистичні дані щодо випадків непрацездатності у Головному управлінні та окремо в Управлінні, а також оцінено наявність можливих шкідливих виробничих факторів (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1 - Відомості щодо умов праці в Головному управлінні

Показники	Рік		
	2017	2018	2019
I	2	3	4
1. Загальна кількість працюючих, Р, чол.:			
- Головне управління;	294	305	297
- Управління	17	19	18
2. Кількість випадків захворювань, С, і днів непрацездатності через захворюваність, Д			
- Головне управління	158/940	212/1210	233/1325
- Управління	8/60	14/90	16/105
3. Показник інтенсивності захворювань, $П_{is}$			
- Головне управління	54	70	78
- Управління	47	74	89
4. Показник непрацездатності, $П_{m}$			
- Головне управління	320	397	446
- Управління	353	474	583
5. Показник тривалості захворюваності, $П_{mp}$			
- Головне управління	6	6	6
- Управління	8	6	7
6. Кількість випадків травматизму, пов'язаного з виробництвом			
- Головне управління	0	0	0
- Управління	0	0	0
7. Витрати на охорону праці, грн.			
- Головне управління	468765	654361	742661
- Управління	34908	36242	48555

Аналіз умов охорони праці показав, що показники загальної захворюваності (інтенсивності захворювань та непрацездатності) з року в рік у Управлінні та Головному управлінні зростають при незначних коливаннях показника непрацездатності, незважаючи на відсутність можливих шкідливих та небезпечних факторів у робочих зонах цих управлінь, при цьому відсутні випадки травматизму, пов'язаного з виробництвом. Як результат постійно зростають витрати на заходи з охорони праці. Необхідні заходи протипожежної безпеки в Головному управлінні в цілому забезпечено, та прийнято відповідний наказ від 19.02.2020 №49/0/7-20 (додаток В). В ньому наявні засоби пожежогасіння (вогнегасники CO₂ (вуглекислотні) переносні ВВК-2) та організована можливість евакуації з приміщень на випадок пожежі.

В результаті можна зробити висновок, що умови охорони праці та пожежної безпеки в Головному управлінні, та зокрема в Управлінні, дотриманні на належному рівні, який рекомендується підтримувати постійно у майбутньому.

4.2 Запобігання забрудненню земельних ресурсів полігонами для захоронення твердих побутових відходів населення та відходів діяльності інфраструктури міст

Продуктом життєдіяльності людей, серед іншого, являються тверді побутові відходи (далі – ТПВ), для захоронення яких передбачені особливі інженерні споруди – спеціально відведені місця (полігони) ТПВ. При захороненні ТПВ повинні дотримуватись встановлені нормативи, щоб вплив ТПВ на земельні ресурси не був шкідливим, тобто такі полігони самі мають бути запобіжником негативного впливу на цілісний природний ресурс земель, як основи розміщення і діяльності людей, пріоритетом якого є його використання для ведення сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

З метою запобігання негативного впливу на землю та ґрунти при прийманні, складуванні та зберіганні (захороненні) ТПВ на полігонах повинні дотримуватись основні правила експлуатації, зображені на рисунку 4.2.

Дотримання правил експлуатації полігонів ТПВ, які є об'єктами екологічної безпеки, являється запобіжником їх шкідливого впливу на землю,

зокрема на ґрунтовий покрив, через можливе хімічне забруднення ґрунтів, як типового прикладу антропогенного впливу на земельні ресурси. Будь яка діяльність, що приводить до забруднення земельних ресурсів понад допустимі величини небезпечних речовин, заборонена законом. За порушення законодавства, пов'язані з забрудненням та засміченням земельних ділянок передбачена відповідальність, як адміністративна, так і кримінальна.

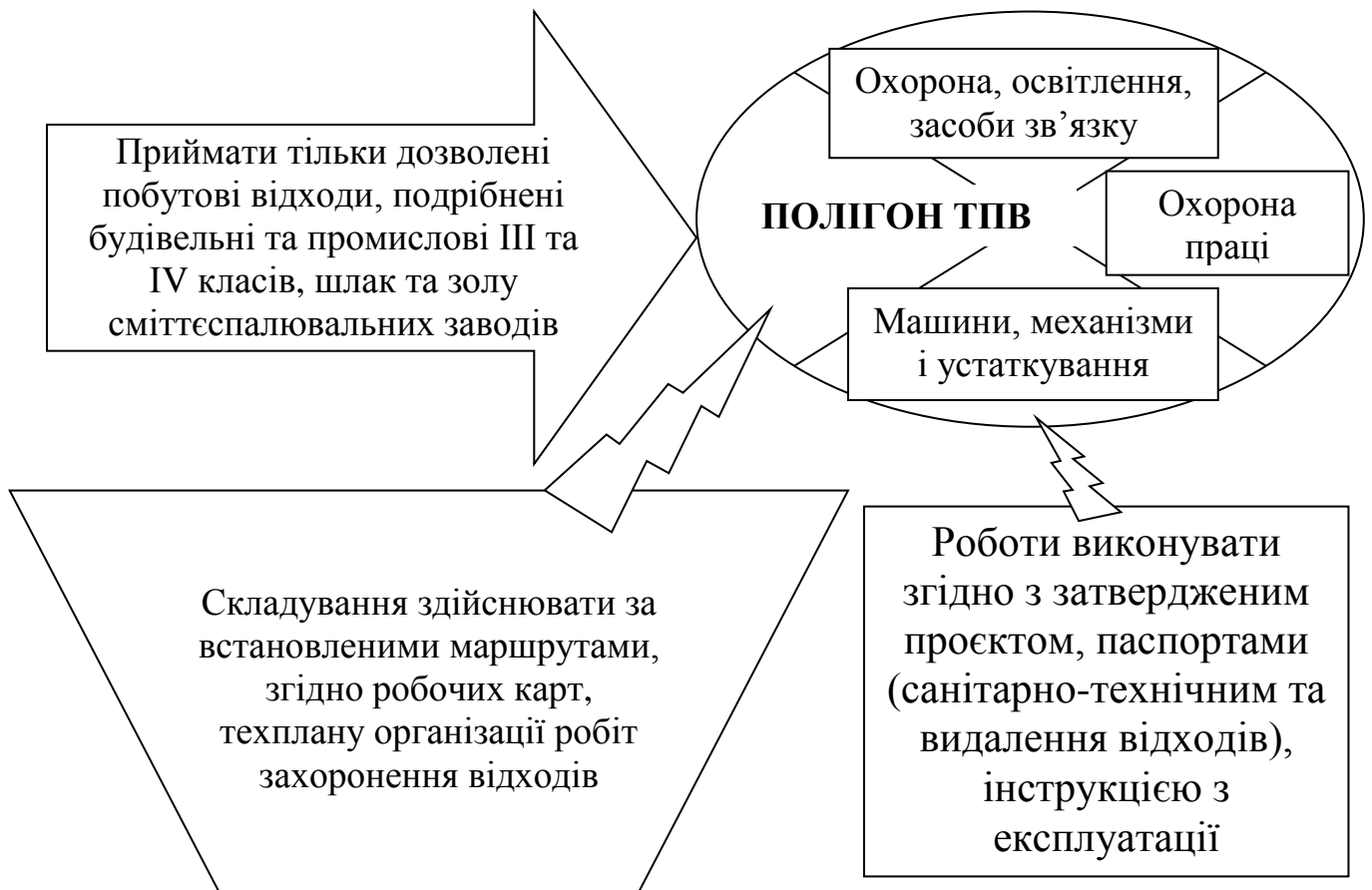

Рисунок 4.1 – Основні правила безпечної експлуатації полігонів ТПВ

Українські міста, з точки зору інфраструктури, морально відсталі. Основними проблемами міст являються недосконала очистка стічних вод та застарілі системи каналізації, тепло та водо постачання. Переважна більшість мереж та технології їх експлуатації не тільки не відповідають європейським нормам, а можуть бути небезпечними для життя громадян. Практично не впроваджуються автоматизовані процеси діяльності інфраструктури міст, яка не оновлювалась десятками років. Часто сектор житлово-комунального забезпечення працює у «пожежному» режимі, устаткування не відповідає

нагальним потребам, неефективно використовуються ті незначні ресурси, що направляються на модернізацію інфраструктури міст, не вистарчає і кваліфікованих робітників, які за низького рівня заробітної плати їдуть шукати заробітків за кордоном.

В результаті такий стан справ приводить до забруднення навколишнього середовища, у тому числі земельних ресурсів. Не забезпечуються передбачені законодавством заходи необхідні при проведенні господарської діяльності направлені на зменшення кількості утворення відходів інфраструктурної діяльності міст. У підсумку запобігти забрудненню земельних ресурсів можливо шляхом залучення інвестицій для модернізації інфраструктури міст, дотримання всіх заходів передбачених для зменшення небезпечного впливу полігонів ТПВ, орієнтація на збереження ґрунтів, забезпечення зберігання та подальшого використання для благоустрою міст знятого ґрунтового покриву, рекультивация земель після завершення експлуатації полігонів та місць несанкціонованого розміщення відходів, обстеження небезпечних об'єктів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Поступальний розвиток землеустрою в Україні оснований на вітчизняному та зарубіжному досвіді можливий в результаті формування системного підходу при його втіленні в реальний економічний сектор розвитку держави, підготовки кваліфікованих землевпорядників та геодезистів, вдосконалення економіки та екології землекористування та охорони родючості ґрунтів. Наряду з цим, трансформація адміністративних послуг у сфері землеустрою повинна відбуватись з прицілом на їх транспарентність, доступність, зрозумілість та дистанційність отримання. Процедури отримання землевпорядних послуг потребують спрощення та дерегуляції, а суб'єкти їх надавання переорієнтації на сервісний підхід у своїй діяльності.

Територіальні органи Держгеокадастру представлені в областях Головними управліннями повинні забезпечити стрімку, прозору та ефективну передачу земель державної власності сільськогосподарського призначення у комунальну власність новоутворених територіальних громад. Їм необхідно позбутись баласту негативної громадської думки, пов'язаної з проявами корупції у системі управління земельними ресурсами. Одним із шляхів досягнення цієї мети має бути екстериторіальний підхід до надання послуг у сфері землевпорядкування. Актуальною залишається проблема стандартизації землевпорядної документації, розробки її еталонів та електронних процедур розгляду та погодження адміністративними органами держави та громади.

Ціле направлений процес реорганізації Держгеокадастру має привести до створення єдиного ефективного сервісного органу управління у сфері земельних правовідносин. Статус залишених у цій системі фахових спеціалістів, зокрема експертів державної експертизи, державних кадастрових реєстраторів, окремих державних службовців необхідно закріпити нормативно-правовим актами та покращити їх матеріальне та технологічне забезпечення за рахунок коштів від вивільнення некомпетентних працівників та скорочення їх штатної чисельності як у системі управління, так і функціональній системі виконання.

Надмірно сконцентровані функції Держгеокадастру стосовно розпорядження державними сільськогосподарськими землями, проведення на ряду з погодженням землевпорядної документації додаткової експертизи, привели до надзвичайно роздутого штату відомства та одночасно знизили професійний ріст та кваліфікаційні вимоги державних службовців. Кожний дрібний чиновник представив себе окремим впливовим суб'єктом на кінцеве рішення за результатами розгляду будь якого клопотання листа чи запиту громадянина чи суб'єкта господарювання. Результат такого стану системи Держгеокадастру привів до суспільного незадоволення діяльністю цього державного органу виконавчої влади та значних корупційних ризиків, що підриває авторитет України і на міжнародному рівні.

Реформування територіальних органів Держгеокадастру підійме престиж професійного землевпорядника, як фахівця який завжди готовий відгукнутись на потребу пересічного громадянина України, відновить довіру до служби, стабілізує ситуацію у сфері земельних правовідносин та дозволить успішно завершити земельну реформу в країні.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бусуйок Д.В. Поняття, зміст та види земельних адміністративних послуг. *Часопис Київського університету права*. 2009. №3. С. 188-194.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Дата оновлення: 14.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 31.10.2020)
3. Волков С.Н. Землеустрійство за рубежом: учебное пособие. Москва: Колос, 2005. 425с.
4. Гладкова Є. О. Адміністративно-правове регулювання земельних відносин в Україні: стан та перспективи розвитку. *Європейські перспективи*. 2014. Вип. 6. С. 74-80. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1341> (дата звернення: 31.10.2020).
5. Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин: постанова КМУ від 16.11.2020 р. №1113. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-zahodi-shchodo-priskorennya-reform-u-sferi-zemelnih-vidnosin-i161120-1113> (дата звернення: 18.11.2020)
6. Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин: Указ Президента України від 15.10.2020 р. № 449/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449/2020#Text> (дата звернення: 18.11.2020)
7. Добряк Д.С., Мартин А.Г., Євсюков Т.О., Кузін Н.В. Економічні проблеми сучасного землеустрою. *Землекористування*. 2017. №4. С. 80-85.
8. Дрозд О.Ю., Левченко О.В. Безконтактні адміністративні послуги Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру: питання теорії та практики: монографія. Київ : Науково – дослідний інститут публічного права. 2016. 200 с.
9. Другак В. М., Третяк Н.А. Екологія землекористування України в системі суспільних відносин. *Економіка та екологія землекористування*. 2012. №1-2. С. 86-95.
10. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 27.01.2020).
11. Інструкція з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 6-зем, ба-зем, бб-зем, 2-зем): затв. наказом Державного комітету статистики України від 05.11.98 №377 (втрата чинності 01.01.2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-98#Text> (дата звернення: 27.01.2020).
12. Інструкція з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА-2.04-02-98): затв. наказом Головного управління геодезії, картографії та кадастру при КМУ від 09.04.1998 р. № 56. Дата оновлення: 28.09.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0393-98#Text> (дата звернення: 30.10.2020).
13. Козаченко Н.М. Система надання публічних послуг у сфері земельних відносин в Україні: становлення та трансформації. *Державне*

управління та місцеве самоврядування. 2012. Вип. 4(15). С. 236-243.

14. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 27.01.2020).

15. Кривов В.М. Особливості складання проектів землеустрою та завдання землеустрою при сучасному реформуванні земельних відносин. *Вісник КНУБА «Інженерна геодезія»*. №44. 2000. №44. С. 150-156.

16. Мартин А. Г., Тихенко Р.В. Генезис землеустрою та його понятійного апарату : ретроспективний аналіз і сучасне розуміння. *Землеустрій і кадастр*. 2006. № 1. С. 16–26.

17. Научные основы землеустройства : учебник под редакцией В. П. Троицкого. Москва : Колос, 1995. 175 с.

18. Невмержицький О. І. Надання адміністративних послуг у сфері земельних відносин в умовах реалізації сервісної функції держави. *Електронний збірник наукових праць «Публічне адміністрування: теорія та практика»*, 2017, вип. 2(18). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2017_2_11 (дата звернення: 27.01.2020).

19. Новаковський Л.Я., Третьяк А.М. Теоретичні основи сучасного землеустрою. *Землевпорядний вісник*. 1999. №3. С. 3.

20. Новаковський Л.Я., Третьяк А.М. Словник термінів і визначень у сфері земельних відносин та земельного кадастру. Київ : 1998. С.7.

21. Перелік адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через центр надання адміністративних послуг: затв. розпорядженням КМУ від 16.05.2014 № 523-р (в редакції розпорядження КМУ від 11.10.2017 № 782-р). Дата оновлення: 20.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.11.2020).

22. Петрук О.В. Основні проблеми державного регулювання земельних відносин в дослідженнях українських науковців. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2013. Вип. 13. С. 41-59. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_13_5.

23. Петрук О.В. Формування соціальних пріоритетів у сфері реформування земельних відносин в Україні: автореф. дис. канд. наук з держ. управл.: 25.00.02. Київ, 2017. 20 с.

24. Питання забезпечення учасників антитерористичної операції та сімей загиблих учасників антитерористичної операції земельними ділянками: розпорядження КМУ від 19.08.2015 № 898-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2015-%D1%80#Text> (дата звернення: 31.10.2020).

25. Питання функціонування територіальних органів Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру: постанова КМУ від 16.11.2020 №1118. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-funkcionuvannya-teritorialnih-organiv-derzhavnoyi-sluzhbi-z-pitan-geodeziyi-kartografiyi-ta-kadastru-1118161120> (дата звернення: 18.11.2020).

26. Порядок інформаційної взаємодії між Державним земельним кадастром, іншими кадастрами та інформаційними системами: затв.

постановою КМУ від 03.06.2013 р. № 483. Дата оновлення: 20.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.11.2020).

27. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. Дата оновлення: 04.04.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> (дата звернення: 27.01.2020).

28. Про державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення: 31.10.2020).

29. Про державну експертизу землепорядної документації: Закон України від 17.06.2004 № 1808-IV. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1808-15#Text> (дата звернення: 31.10.2020).

30. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. Дата оновлення: 14.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 31.10.2020).

31. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text> (дата звернення: 01.11.2020).

32. Про затвердження Інформаційних та Технологічних карток адміністративних послуг, які надаються Головним управлінням: наказ Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області від 27.07.2020 №129. URL: <https://ternopilska.land.gov.ua/info/pro-zatverdzhennia-informatsiinykh-ta-tekhnologichnykh-kartok-administratyvnykh-poslugh-iaki-nadaiutsia-holovnym-upravlinniam-informatsiini-ta-tekhnologichni-kartky/> (дата звернення: 01.11.2020)

33. Про затвердження типових інформаційних та технологічних карток адміністративних послуг, які надаються територіальними органами Держгеокадастру: наказ Держгеокадастру від 17.07.2020 №280. URL: land.gov.ua/info/nakaz-derzhheokadastru-vid-17-07-2020-280-pro-zatverdzhennia-typovykh-informatsiinykh-ta-tekhnologichnykh-kartok-administratyvnykh-poslugh-iaki-nadaiutsia-terytorialnymu-orhanamy-derzhheokadastru/ (дата звернення: 01.11.2020).

34. Про затвердження типових інформаційних та технологічних карток адміністративних послуг, які надаються територіальними органами Держгеокадастру: наказ Держгеокадастру від 17.07.2020 №279. URL: <https://land.gov.ua/info/nakaz-derzhheokadastru-vid-17-07-2020-279-pro-zatverdzhennia-informatsiinykh-ta-tekhnologichnykh-kartok-administratyvnykh-poslugh-iaki-nadaiutsia-derzhavnoiu-sluzhboiu-ukrainy-z-pytan-heodezii-ka/> (дата звернення: 01.11.2020)

35. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998р. № 810/98. Дата оновлення: 28.05.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98> (дата звернення: 27.10.2020).

36. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15> (дата звернення: 27.01.2020).

37. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від

- 17.02.2011р. № 3038-VI. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 30.10.2020).
38. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII. Дата оновлення: 24.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 31.10.2020).
39. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 № 90-р. Дата оновлення: 15.02.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-p> (дата звернення: 27.10.2020).
40. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність: Закон України від 23.12.1998р. № 353-XIV. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text> (дата звернення: 30.10.2020).
41. Тимчасовий порядок взаємодії між територіальними органами Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру ...: затв. постановою КМУ від 31.08.2016 №580 (із змінами, внесеними постановою КМУ від 03.03.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 31.10.2020).
42. Третяк А. М. Концептуальні засади "землеустрою - 2030". Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2013. №1-2. С. 4-12.
43. Третяк А. М. Сучасний землеустрій в Україні: поняття, сутність, тенденції розвитку. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2016. №3.С.3-11.
44. Третяк А.М. Теоретичні основи землеустрою : монографія науково-навчальне видання. Київ : ІЗУ УААН, 2002. 152 с.
45. Футулуйчук В. М., Шапоренко В. І., Бойчук Я. Д. Принципи, завдання та методологічна основа землеустрою. *Вчені записки Університету «Крок»*. 2017. Випуск 48. С. 166-174.
46. Галушак О.Я., Галушак М. П. Причини виникнення та шляхи вирішення демотивації персоналу в організаціях. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2016. Вип. 1 (14). С. 138-144. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2016/16hoysio.pdf> (дата звернення: 31.10.2020).
47. Галушак М.П., Галушак О.Я. Електронна Тернопільщина: стан та перспективи розвитку. Колективна монографія за редакцією д.е.н., проф. Кирич Н. Б. «Актуальні проблеми публічного управління та адміністрування». Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2020. с.7-33.
48. Кужда Т. І., Сороківська О. А., Мосій О. Б. Теоретичні аспекти управління змінами в публічній організації. *Науковий Вісник Херсонського державного університету*. Серія: Економічні науки. 2017. Вип. 26 (Ч. 2). С. 40-43.
49. Кужда Т. І., Галушак М. П. Моделювання управлінських процесів з використанням типових моделей менеджменту. *Галицький економічний вісник*. 2014. № 1 (44). С. 11-21.

ДОДАТКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру від 17 листопада 2016 року № 308 (у редакції наказу Держгеокадастру від 20.05.2020 № 53)

Голова
Денис БАШЛИК

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖГЕОКАДАСТРУ
У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

- 1) розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України;
- 2) подає в установленому порядку Голові Держгеокадастру пропозиції щодо адаптації національного законодавства до законодавства ЄС з питань, що належать до його компетенції, здійснює в межах повноважень, передбачених законом, заходи щодо імплементації в національне законодавство положень міжнародних договорів, стороною яких є Україна;
- 3) подає Голові Держгеокадастру пропозиції щодо розроблення:
  - нормативно-технічних документів, стандартів, норм і правил у сфері земельних відносин в установленому законодавством порядку;
  - стандартів і технічних регламентів у сфері Державного земельного кадастру відповідно до закону, а також порядків створення та актуалізації картографічних матеріалів, кадастрових класифікаторів, довідників та баз даних;
  - нормативно-технічних документів з питань геодезії, картографії, геоінформаційних систем;
- 4) надає адміністративні послуги згідно із законом у відповідній сфері;

1. Головне управління Держгеокадастру у Тернопільській області (далі – Головне управління) є територіальним органом Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру та їй підпорядковане.

Голова місцевої державної адміністрації координує діяльність Головного управління і сприяє йому у виконанні покладених на нього завдань.

2. Головне управління у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та Постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства, дорученнями Прем'єр-міністра України, наказами Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, дорученнями Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, його першого заступника та заступників, наказами Держгеокадастру, дорученнями Голови Держгеокадастру та його заступників, актами місцевої державної адміністрації та органів місцевого самоврядування, а також цим Положенням.

3. Завданням Головного управління є реалізація повноважень Держгеокадастру на території Тернопільської області.

4. Головне управління відповідно до покладених на нього завдань:

1) розробляє та подає Голові Держгеокадастру пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України;

2) подає в установленому порядку Голові Держгеокадастру пропозиції щодо адаптації національного законодавства до законодавства ЄС з питань, що належать до його компетенції; здійснює в межах повноважень, передбачених законом, заходи щодо імплементації в національне законодавство положень міжнародних договорів, стороною яких є Україна;

3) подає Голові Держгеокадастру пропозиції щодо розроблення:

нормативно-технічних документів, стандартів, норм і правил у сфері земельних відносин в установленому законодавством порядку;

стандартів і технічних регламентів у сфері Державного земельного кадастру відповідно до закону, а також порядків створення та актуалізації картографічних матеріалів, кадастрових класифікаторів, довідників та баз даних;

нормативно-технічних документів з питань геодезії, картографії, геоінформаційних систем;

4) надає адміністративні послуги згідно із законом у відповідній сфері;

5) бере участь у міжнародному співробітництві з питань земельних відносин, виконанні зобов'язань міжнародних документів та угод у межах своєї компетенції;

6) здійснює державний геодезичний нагляд за топографо-геодезичною і картографічною діяльністю;

7) здійснює заходи щодо вдосконалення порядку ведення обліку і підготовки звітності з регулювання земельних відносин, використання та охорони земель;

8) погоджує виконання робіт в охоронних зонах геодезичних пунктів та знесення і перезакладення геодезичних пунктів;

9) здійснює ведення Державного земельного кадастру, інформаційну взаємодію Державного земельного кадастру з іншими інформаційними системами в установленому порядку;

10) організовує виконання на території Тернопільської області робіт із землеустрою та оцінки земель, що проводяться з метою внесення відомостей до Державного земельного кадастру;

11) здійснює державну реєстрацію земельних ділянок, обмежень у їх використанні, скасування такої реєстрації;

12) веде поземельні книги та видає витяги із Державного земельного кадастру про земельні ділянки;

13) розпоряджається землями державної власності сільськогосподарського призначення в порядку, визначеному чинним законодавством, на території Тернопільської області;

14) вносить у встановленому порядку пропозиції щодо розпорядження землями державної та комунальної власності, встановлення меж області, району, міста, району в місті, села і селища, регулювання земельних відносин;

15) бере участь у розробленні та виконанні галузевих, регіональних та місцевих програм з питань регулювання земельних відносин, раціонального використання земель, їх відтворення та охорони, встановлення меж області, району, міста, району в місті, села і селища, у проведенні моніторингу земель, територіальному плануванні;

16) забезпечує підготовку та здійснення організаційних, економічних, екологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання та охорону земель, їх захист від шкідливого антропогенного впливу, дотримання режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, інших територій;

17) організовує виконання робіт, пов'язаних з проведенням земельної реформи;

18) готує пропозиції щодо вдосконалення методики та порядку виконання робіт з грошової оцінки земель та вносить їх на розгляд Голові Держгеокадастру;

19) погоджує в межах повноважень, передбачених законом, документацію із землеустрою;

20) забезпечує науково-експертне, інформаційне та методичне проведення землевпорядних, землеоціночних робіт, вживає організаційних заходів щодо проведення земельних торгів;

21) здійснює землеустрій, у тому числі забезпечує проведення державної інвентаризації земель;

22) вносить до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування пропозиції щодо використання коштів, які надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва;

23) забезпечує створення, формування і ведення регіонального та місцевого фонду документації із землеустрою;

24) здійснює державний нагляд у сфері землеустрою;

25) здійснює координацію діяльності науково-дослідних, інших підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Держгеокадастру, на території Тернопільської області;

26) проводить відповідно до законодавства моніторинг земель та їх охорону;

27) бере участь у державному регулюванні планування територій;

28) проводить в установленому законодавством порядку державну експертизу програм і проектів з питань землеустрою;

29) здійснює методичне забезпечення та координацію діяльності у сфері державної експертизи землевпорядної документації на територіальному рівні, а також методичне забезпечення діяльності у сфері державної експертизи землевпорядної документації розробників об'єктів державної експертизи;

30) здійснює державний нагляд (контроль):

у частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності, в тому числі за:

веденням державного обліку і реєстрації земель, достовірністю інформації про наявність та використання земель;

виконанням умов зняття, збереження і використання родючого шару ґрунту під час проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, пов'язаних із порушенням ґрунтового покриву, своєчасним проведенням рекультивації порушених земель в обсягах, передбачених відповідним робочим проектом землеустрою;

дотриманням вимог земельного законодавства в процесі укладання цивільно-правових договорів, передачі у власність, надання у користування, в тому числі в оренду, вилучення (викупу) земельних ділянок;

дотриманням органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами вимог земельного законодавства та встановленого порядку набуття і реалізації права на землю;

дотриманням правил, встановленого режиму експлуатації протиерозійних, гідротехнічних споруд, збереженням захисних насаджень і межових знаків;

проведенням землеустрою, виконанням заходів, передбачених проектами землеустрою, зокрема за дотриманням власниками та користувачами земельних ділянок вимог, визначених у проектах землеустрою;

розміщенням, проектуванням, будівництвом та введенням в експлуатацію об'єктів, які негативно впливають або можуть вплинути на стан земель;

здійсненням заходів, передбачених відповідними робочими проектами землеустрою щодо захисту земель від водної і вітрової ерозії, селів, підтоплення, заболочення, засолення, солонцювання, висушування, ущільнення та інших процесів, що призводять до погіршення стану земель, а також щодо недопущення власниками та користувачами земельних ділянок псування земель шляхом їх забруднення хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами, заростання чагарниками, дрібноліссям та бур'янами;

дотриманням строків своєчасного повернення тимчасово зайнятих земельних ділянок та обов'язкового виконання заходів щодо приведення їх у стан, придатний для використання за призначенням;

дотриманням порядку визначення та відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва;

використанням земельних ділянок відповідно до цільового призначення;

дотриманням вимог земельного законодавства органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з питань передачі земель у власність та надання у користування, у тому числі в оренду, зміни цільового призначення, вилучення, викупу, продажу земельних ділянок або прав на них на конкурентних засадах;

у частині родючості ґрунтів за:

зміною показників якісного стану ґрунтів у результаті проведення господарської діяльності на землях сільськогосподарського призначення;

своєчасним проведенням підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності заходів щодо збереження, відтворення та підвищення родючості ґрунтів;

31) обстежує земельні ділянки, які підлягають рекультивації, та видає спеціальні дозволи на зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок відповідно до проектів, затверджених у встановленому порядку, а також обстежує земельні ділянки, яким заподіяна шкода внаслідок їх самовільного зайняття, використання не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу;

32) бере участь у роботі комісій при прийнятті в експлуатацію меліоративних систем і рекультивованих земель, захисних лісонасаджень, протиерозійних гідротехнічних споруд та інших об'єктів, які споруджуються з метою підвищення родючості ґрунтів та забезпечення охорони земель;

33) вносить у встановленому порядку до органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування клопотання щодо:

приведення у відповідність до законодавства прийнятих ними рішень з питань регулювання земельних відносин, використання та охорони земель;

обмеження або зупинення освоєння земельних ділянок у разі розробки корисних копалин, у тому числі торфу, проведення геологорозвідувальних, пошукових та інших робіт з порушенням вимог земельного законодавства;

припинення будівництва та експлуатації об'єктів у разі порушення вимог земельного законодавства до повного усунення виявлених порушень і ліквідації їх наслідків;

припинення права користування земельною ділянкою відповідно до закону;

34) розраховує розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання їх не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву без спеціального дозволу, та вживає заходів щодо її відшкодування в установленому законодавством порядку;

35) готує та подає до Держгеокадастру пропозиції щодо фінансування заходів з охорони земель;

36) проводить лабораторний аналіз стану забруднення земель, у тому числі радіоактивного, в зонах безпосереднього впливу викидів і скидів підприємствами забруднюючих речовин, а також у разі виникнення аварій та надзвичайних ситуацій;

37) надає до Держгеокадастру пропозиції та матеріали, необхідні для видачі Держгеокадастром експертних висновків щодо зміни зон радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи та висновку про поліпшення екологічного стану земель і підвищення родючості ґрунтів сільськогосподарського призначення;

38) надає роз'яснення з питань, що належать до його компетенції;

39) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Держгеокадастру;

40) здійснює представництво (самопредставництво) інтересів Держгеокадастру, його посадових осіб, комісій утворених Держгеокадастром в місцевих, апеляційних судах з розгляду цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних справ, справ про адміністративні правопорушення, користуючись при цьому процесуальними правами учасника процесу визначеними чинним законодавством;

41) здійснює інші повноваження, визначені законодавством.

5. Головне управління з метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх здійсненням;

2) забезпечує ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів;

3) організовує планово-фінансову роботу, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку;

4) забезпечує доступ до публічної інформації, що перебуває у його володінні;

5) забезпечує у межах своїх повноважень реалізацію державної політики стосовно захисту інформації з обмеженим доступом;

6) забезпечує у межах своїх повноважень виконання завдань з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності держави;

7) організовує ведення діловодства та архіву відповідно до встановлених правил.

6. Посадові особи Головного управління в межах своїх повноважень мають право:

1) складати акти перевірок чи протоколи про адміністративні правопорушення у сфері використання та охорони земель і дотримання вимог законодавства про охорону земель та розглядати відповідно до законодавства справи про адміністративні правопорушення, а також подавати в установленому законодавством порядку до відповідних органів матеріали перевірок щодо притягнення винних осіб до відповідальності; давати обов'язкові для виконання вказівки (приписи) з питань використання та охорони земель і дотримання вимог законодавства про охорону земель відповідно до їх повноважень, а також про зобов'язання приведення земельної ділянки у попередній стан у випадках, установлених законом, за рахунок особи, яка вчинила відповідне правопорушення, з відшкодуванням завданих власнику земельної ділянки збитків;

2) безперешкодно обстежувати в установленому законодавством порядку земельні ділянки, що перебувають у власності та користуванні юридичних і фізичних осіб, перевіряти документи щодо використання та охорони земель;

3) звертатися до суду з позовом щодо відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, а також повернення самовільно чи тимчасово зайнятих земельних ділянок, строк користування якими закінчився;

4) викликати громадян, у тому числі посадових осіб, для отримання від них усних або письмових пояснень з питань, пов'язаних з порушенням земельного законодавства;

5) передавати до органів прокуратури, органів досудового розслідування акти перевірок та інші матеріали про діяння, в яких вбачаються ознаки злочину;

6) проводити у випадках, установлених законом, фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку як допоміжний засіб для запобігання порушенням земельного законодавства;

7) залучати в установленому порядку до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань учених і фахівців (за їх згодою), працівників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їхніми керівниками);

8) одержувати безоплатно від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх посадових осіб, а також громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на них завдань;

9) скликати наради, утворювати комісії, робочі та експертні групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до їх компетенції;

10) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами.

7. Головне управління під час виконання покладених на нього завдань взаємодіє з місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, а також підприємствами, установами, організаціями на території Тернопільської області.

8. Головне управління у межах своїх повноважень видає накази організаційно-розпорядчого характеру.

Акти Головного управління можуть бути скасовані Головою Держгеокадастру повністю чи в окремі частині, у тому числі за дорученням Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, а також Міністром розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України у разі відмови Голови Держгеокадастру скасувати такий акт.

9. Головне управління очолює начальник, що призначається на посаду Головою Держгеокадастру за погодженням з Міністром розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та звільняється з посади Головою Держгеокадастру.

Начальник Головного управління має заступників, які призначаються на посаду Головою Держгеокадастру за погодженням з Міністром розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та звільняються з посади Головою Держгеокадастру.

Начальник Головного управління є Головним державним інспектором у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель у відповідній області, а його перший заступник та заступник – заступниками Головного державного інспектора у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель у відповідній області.

Керівники структурних підрозділів Головного управління, на яких покладено повноваження щодо виконання інспекційних функцій, є одночасно старшими державними інспекторами у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель, на відповідній території.

Головні спеціалісти, які безпосередньо здійснюють державний нагляд (контроль), є одночасно державними інспекторами у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель, на відповідній території.

10. Начальник Головного управління:

1) здійснює керівництво Головним управлінням, є відповідальним за організацію та результати його діяльності;

2) організовує та забезпечує виконання Головним управлінням Конституції та законів України, Постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, доручень Прем'єр-міністра України, наказів Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, доручень Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, його першого заступника та заступників, наказів Держгеокадастру, доручень Голови Держгеокадастру та його заступників, розпоряджень голови місцевої державної адміністрації;

3) вносить Голові Держгеокадастру пропозиції щодо визначення пріоритетів роботи Головного управління і шляхів виконання покладених на нього завдань та подає на затвердження плани роботи Головного управління (річні, піврічні), погоджені з головою місцевої держадміністрації;

4) звітує перед Головою Держгеокадастру щодо виконання покладених на Головне управління завдань та планів роботи;

5) забезпечує в установленому порядку взаємодію з місцевою державною адміністрацією;

6) здійснює добір кадрів у Головне управління, проводить оцінювання результатів службової діяльності державних службовців;

7) організовує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників;

8) призначає на посади та звільняє з посад в установленому законодавством порядку державних службовців та працівників Головного управління, а керівників структурних підрозділів – за погодженням з Держгеокадастром, присвоює їм ранги державних службовців, приймає рішення щодо їх заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності (крім своїх заступників) у порядку, визначеному законодавством;

9) порушує перед Головою Держгеокадастру питання про присвоєння рангів державних службовців своїм заступникам, а також щодо заохочення та притягнення їх до відповідальності;

10) вносить Голові Держгеокадастру пропозиції щодо чисельності працівників Головного управління;

11) підписує накази Головного управління;

12) розподіляє за погодженням з Головою Держгеокадастру обов'язки між своїми заступниками;

13) утворює за погодженням з Держгеокадастром в структурі Головного управління міжрегіональне, міськрайонні структурні підрозділи та структурні підрозділи в районах, містах;

14) затверджує положення про структурні підрозділи Головного управління і посадові інструкції працівників;

15) скликає та проводить наради з питань, що належать до його компетенції;

16) у межах повноважень, передбачених законом, дає обов'язкові для виконання державними службовцями і працівниками Головного управління доручення;

17) здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

Начальник Головного управління підвітний та підконтрольний відповідно голові місцевої державної адміністрації з питань здійснення повноважень місцевих держадміністрацій.

11. У Головному управлінні для погодженого вирішення питань, що належать до його компетенції, обговорення найважливіших напрямів діяльності може утворюватися колегія.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом прийняття відповідного наказу Головного управління.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у Головному управлінні можуть утворюватися інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджуються вчачальником Головного управління.

12. Головне управління діє на підставі положення, що затверджується Головою Держгеокадастру.

13. Головне управління утримується за рахунок Державного бюджету України.

Структуру Головного управління затверджує Голова Держгеокадастру за погодженням з Міністром розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Штатний розпис та кошторис Головного управління затверджує Голова Держгеокадастру.

Чисельність працівників Головного управління затверджує Голова Держгеокадастру в межах граничної чисельності працівників, визначеної Кабінетом Міністрів України для територіальних органів Держгеокадастру.

14. Головне управління утворюється у порядку, передбаченому статтею 21 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади».

15. Головне управління є юридичною особою публічного права, має самостійний баланс, рахунки в установах Казначейства, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням.

Голова

Денис БАШЛИК

ДЕРЖГЕОКАДАСТР
Пронумеровано
на 11 09000000000000000000
Підпис [Signature]
(прізвище)

Порівняльна редакція вимог земельного законодавства в частині спрощення
процедури отримання земельної ділянки у власність

Існуюча редакція	Нова редакція
стаття 118 Земельного кодексу України	
<p>1. Громадянин, зацікавлений у приватизації земельної ділянки, яка перебуває у його користуванні, подає заяву до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу. У разі якщо земельна ділянка державної власності розташована за межами населених пунктів і не входить до складу певного району, заява подається до Ради міністрів Автономної Республіки Крим.</p>	<p>Виключити</p>
<p>2. Рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо приватизації земельних ділянок приймається у місячний строк на підставі технічних матеріалів та документів, що підтверджують розмір земельної ділянки.</p>	<p>Виключити</p>
<p>3. Громадяни - працівники державних та комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, а також пенсіонери з їх числа, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельних ділянок, які перебувають у постійному користуванні цих підприємств, установ та організацій, звертаються з клопотанням про приватизацію цих земель до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу.</p>	<p>1. Громадяни - працівники державних та комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, а також пенсіонери з їх числа, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельних ділянок, які перебувають у постійному користуванні цих підприємств, установ та організацій, звертаються з клопотанням про приватизацію цих земель до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу.</p>
<p>4. Відповідний орган місцевого самоврядування або орган виконавчої влади в місячний термін розглядає клопотання і надає дозвіл підприємствам, установам та організаціям на розробку проекту приватизації земель.</p>	<p>2. Відповідний орган місцевого самоврядування або орган виконавчої влади в місячний термін розглядає клопотання і надає дозвіл підприємствам, установам та організаціям на розробку проекту приватизації земель.</p>
<p>5. Передача земельних ділянок у власність громадянам - працівникам державних та комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, а також пенсіонерам з їх числа провадиться після затвердження проекту приватизації земель у порядку, встановленому цим Кодексом.</p>	<p>3. Передача земельних ділянок у власність громадянам - працівникам державних та комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, а також пенсіонерам з їх числа провадиться після затвердження проекту приватизації земель у порядку, встановленому цим Кодексом.</p>

<p><i>6. Громадяни, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства, ведення особистого селянського господарства, ведення садівництва, будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибної ділянки), індивідуального дачного будівництва, будівництва індивідуальних гаражів у межах норм безоплатної приватизації, подають клопотання до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу. У клопотанні зазначаються цільове призначення земельної ділянки та її орієнтовні розміри. До клопотання додаються графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування земельної ділянки, погодження землекористувача (у разі вилучення земельної ділянки, що перебуває у</i></p>	<p><i>4. Громадяни, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства, ведення особистого селянського господарства, ведення садівництва, будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибної ділянки), індивідуального дачного будівництва, будівництва індивідуальних гаражів у межах норм безоплатної приватизації, укладають договір з суб'єктами господарювання, що є виконавцями робіт із землеустрою згідно із законом на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки.</i></p>
<p>7. Відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу, розглядає клопотання у місячний строк і дає дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або надає мотивовану відмову у його наданні. Підставою відмови у наданні такого дозволу може бути лише невідповідність місця розташування об'єкта вимогам законів, прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, генеральних планів населених пунктів та іншої містобудівної документації, схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, проектів землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів, затверджених у встановленому законом порядку.</p> <p>Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки розробляється за</p>	<p>Виключити</p>

<p>замовленням громадян суб'єктами господарювання, що є виконавцями робіт із землеустрою згідно із законом, у строки, що обумовлюються угодою сторін. У разі якщо у місячний строк з дня реєстрації клопотання Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу, не надав дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або мотивовану відмову у його наданні, то особа, зацікавлена в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності, у місячний строк з дня закінчення зазначеного строку має право замовити розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки без надання такого дозволу, про що письмово повідомляє Верховну Раду Автономної Республіки Крим, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування. До письмового повідомлення додається договір на виконання робіт із землеустрою щодо відведення земельної ділянки.</p>	
<p>8. Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки погоджується в порядку, встановленому статтею 1861 цього Кодексу.</p>	<p>Виключити</p>
<p><i>9. Відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу, у двотижневий строк з дня отримання погодженого проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (а в разі необхідності здійснення обов'язкової державної експертизи землевпорядної документації згідно із законом - після отримання позитивного висновку такої експертизи) приймає рішення про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та надання її у</i></p>	<p><i>5. Держаний кадастровий реєстратор у двотижневий строк з дня отримання погодженого проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (а в разі необхідності здійснення обов'язкової державної експертизи землевпорядної документації згідно із законом - після отримання позитивного висновку такої експертизи) приймає рішення про реєстрацію земельної ділянки у Державному земельному кадастрі, яке одночасно вважається рішенням про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та надання її у власність.</i></p>

<i>власність.</i>	
<i>10. Відмова органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування у передачі земельної ділянки у власність або залишення клопотання без розгляду можуть бути оскаржені до суду.</i>	<i>6. Відмова державного кадастрового реєстратора у реєстрації земельної ділянки в Державному земельному кадастрі може бути оскаржена до суду.</i>
11. У разі відмови органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування у передачі земельної ділянки у власність або залишення заяви без розгляду питання вирішується в судовому порядку.	Виключити
частина 9 статті 24 Закону України «Про Держаний земельний кадастр»	
<i>9. При здійсненні державної реєстрації земельної ділянки їй присвоюється кадастровий номер.</i>	<i>9. При здійсненні державної реєстрації земельної ділянки їй присвоюється кадастровий номер, який посвідчує право власності чи право користування земельною ділянкою в залежності від змісту документації із землеустрою.</i>
частина 3 статті 50 Закону України «Про землеустрій»	
<p>Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок включають:</p> <p>завдання на розроблення проекту землеустрою;</p> <p>пояснювальну записку;</p> <p>копію клопотання (заяви) про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (у разі формування та/або зміни цільового призначення земельної ділянки за рахунок земель державної чи комунальної власності);</p> <p>рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (у випадках, передбачених законом);</p> <p>письмову згоду землевласника (землекористувача), засвідчену нотаріально (у разі викупу (вилучення) земельної ділянки в порядку, встановленому законодавством), або рішення суду;</p> <p>матеріали геодезичних вишукувань та</p>	<p>Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок включають:</p> <p>завдання на розроблення проекту землеустрою;</p> <p>пояснювальну записку;</p> <p>Виключити</p> <p>Виключити</p> <p>письмову згоду землевласника (землекористувача), засвідчену нотаріально (у разі викупу (вилучення) земельної ділянки в порядку, встановленому законодавством), або рішення суду;</p>

<p>землепорядного проектування (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>відомості про обчислення площі земельної ділянки (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>копії правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна для об'єктів будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками, які розташовані на земельній ділянці;</p> <p>розрахунок розміру втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва (у випадках, передбачених законом);</p> <p>розрахунок розміру збитків власників землі та землекористувачів (у випадках, передбачених законом);</p> <p>акт приймання-передачі межових знаків на зберігання (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>перелік обмежень у використанні земельних ділянок;</p> <p>викопіювання з кадастрової карти (плану) або інші графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування земельної ділянки (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>кадастровий план земельної ділянки;</p> <p>матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість) (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>матеріали погодження проекту землеустрою.</p>	<p>матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>відомості про обчислення площі земельної ділянки (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>копії правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна для об'єктів будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками, які розташовані на земельній ділянці;</p> <p>розрахунок розміру втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва (у випадках, передбачених законом);</p> <p>розрахунок розміру збитків власників землі та землекористувачів (у випадках, передбачених законом);</p> <p>акт приймання-передачі межових знаків на зберігання (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>перелік обмежень у використанні земельних ділянок;</p> <p>викопіювання з кадастрової карти (плану) або викопіювання виготовлене розробником, на якому зазначено бажане місце розташування земельної ділянки;</p> <p>кадастровий план земельної ділянки;</p> <p>матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість) (у разі формування земельної ділянки);</p> <p>матеріали погодження проекту землеустрою.</p>
--	--

ДЕРЖГЕОКАДАСТР
Головне управління Держгеокадастру у Тернопільській області

Н А К А З

_____ м. Тернопіль

№ 19 лютого 2020 р.
~~49/0/7-20~~

**Про визначення
відповідальними за пожежну
безпеку**

Відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05.03.2015 р. за № 252/26697 (далі – Правила пожежної безпеки), вжиття організаційних заходів, технічних засобів, спрямованих на запобігання пожеж в приміщеннях Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області (далі – Головне управління), забезпечення безпеки людей, зниження можливих майнових втрат і зменшення негативних екологічних наслідків у разі їх виникнення, створення умов для швидкого виклику пожежних підрозділів та успішного гасіння пожеж

НАКАЗУЮ:

1. Визначити відповідальних осіб:

за загальне забезпечення пожежної безпеки приміщень, Головного управління, а також за утримання і експлуатацію засобів протипожежного захисту - провідного документознавця відділу організаційного та господарського забезпечення управління адміністративно-організаційного забезпечення Головного управління Геннадія КУЗИКА;

за пожежну безпеку в приміщеннях Головного управління відповідальних працівників Головного управління відповідно до додатку до цього наказу.

2. Відповідальним за пожежну безпеку:

знати вимоги правил пожежної безпеки передбачені Кодексом цивільного захисту України, Правилами пожежної безпеки, Загальнооб'єктову інструкцію про заходи пожежної безпеки в приміщеннях Головного управління та Інструкцію про заходи пожежної безпеки у службових приміщеннях Головного управління;

забезпечити контроль за дотриманням Правил пожежної безпеки працівниками Головного управління;

розмістити на видних місцях у приміщеннях інструкції про заходи пожежної безпеки та таблички з інформацією про відповідальних за пожежну безпеку у відповідних приміщеннях;

проводити інструктивну та роз'яснювальну роботу серед службовців та працівників Головного управління щодо забезпечення заходів пожежної безпеки;

інформувати керівництво Головного управління про порушення правил пожежної безпеки, протипожежного режиму та інших нормативно-правових актів, що діють у цій сфері.

3. провідному документознавцю відділу організаційного та господарського забезпечення управління адміністративно-організаційного забезпечення Головного управління Геннадію КУЗИКУ:

проводити первинний інструктаж при прийомі на роботу та щорічні повторні інструктажі державних службовців та працівників Головного управління;

підготувати програми проведення інструктажів з питань пожежної безпеки.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на Управління адміністративно-організаційного забезпечення.

В.о. начальника

Станіслав ТАВАНЕЦЬ

Список
працівників Головного управління відповідальних за пожежну безпеку в
приміщеннях Головного управління

№	ПІБ Відповідальної особи	номер кабінету
1	Бартошів Андрій Петрович	104
2	Хименець Ярослав Ігорович	101
3	Каспрук Володимир Святославович	102
4	Ференець Марія Тарасівна	207
5	Багрій Ірина Анатоліївна	211
6	Курилів Володимир Петрович	201
7	Гребенюк Надія Олександрівна	202
8	Костів Галина Богданівна	203
9	Соболева Галина Володимирівна	204
10	Березюк Альона Миколаївна	205
11	Павлик Ігор Володимирович	401
12	Була Руслан Богданович	402
13	Землянський Павло Павлович	403
14	Заривенна Галина Василівна	404
15	Комаринський Тарас Ігорович	405
16	Озерянська Наталія Володимирівна	406
17	Шмігель Ігор Андрійович	407
18	Ничик Юлія Зіновіївна	408
19	Вахрушева Ольга Сергіївна	411
20	Глазунова Анна Павлівна	409
21	Волощук Тетяна Орестівна	410
22	Левчик Роман Зеновійович	Міськрайонне управління у Тернопільському районі та м. Тернополі
23	Бідула Ольга Михайлівна	Відділ у Бережанському районі
24	Крисак Ольга Дмитрівна	Відділ у Борщівському районі
25	Бутенко Тарас Богданович	Відділ у Бучацькому районі
26	Дубенко Наталія Сергіївна	Відділ у Гусятинському районі
27	Зазуляк Андрій Володимирович	Відділ у Заліщицькому районі
28	Тененський Ярослав Ярославович	Відділ у Збаразькому районі
29	Костів Василь Іванович	Відділ у Зборівському районі
30	Орейда Василь Михайлович	Відділ у Козівському районі

31	Войтович Вячеслав Степанович	Відділ у Кременецькому районі
32	Бабич Василь Михайлович	Відділ у Лановецькому районі
33	Когут Ярослав Михайлович	Відділ у Монастириському районі
34	Ткач Мирослав Богданович	Відділ у Підволочиському районі
35	Білик Юрій Теодозійович	Відділ у Підгаєцькому районі
36	Гарасюк Андрій Васильович	Відділ у Теребовлянському районі
37	Хомяк Любомир Володимирович	Відділ у Чортківському районі
38	Грищенко Микола Іванович	Відділ у Шумському районі

Начальник управління
адміністративно – організаційного
забезпечення

Ольга РОЖАНСЬКА

